De raad van de gemeente Eijsden-Margraten

Bezoekadres:
Amerikaplein 1
6269 DA Margraten
Servicepunt:
Breusterhof 2
6245 EL Eijsden

Postadres:
Postbus 10
6269 ZG Margraten

tel. 14043
of +31 (0)43 458 8488
fax +31 (0)43 458 8400
info@eijsden-margraten.nl
www.eijsden-margraten.nl

IBAN BNG
NL46BNGH0285148680
BIC BNGHNL2G

Eijsden-Margraten: 7 oktober 2026

Onderwerp: Resultaten nalevingsonderzoek 2026 en informeren van alcoholverstrekkers in onze gemeente

Geachte raadsleden,

Graag informeren wij u over de resultaten van het nalevingsonderzoek 2026. Hierin onderzochten we de naleving van de verkoop en verstrekking van alcohol aan minderjarigen binnen Zuid-Limburg. Tevens informeren wij u over de brief die wij aan de alcoholverstrekkers in onze gemeenten versturen naar aanleiding van dit nalevingsonderzoek.

Achtergrond

Het nalevingsonderzoek is uitgevoerd in het kader van het Regionaal Preventie- en Handhavingsplan Jeugd & Middelen Zuid-Limburg. Binnen dit plan werken gemeenten samen aan het voorkomen van middelengebruik onder jongeren en het bevorderen van de naleving van de Alcoholwet.

De Alcoholwet verbiedt de verkoop en verstrekking van alcohol aan personen jonger dan 18 jaar. Het nalevingsonderzoek geeft inzicht in de mate waarin alcoholverstrekkers deze wettelijke leeftijdsgrens naleven. Daarbij zijn verschillende typen alcoholverstrekkers onderzocht, waaronder supermarkten, slijterijen, horecagelegenheden, sportverenigingen en andere paracommerciële instellingen.

Resultaten nalevingsonderzoek

Uit het onderzoek blijkt dat de naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop en alcoholverstrekking verbetering behoeft. Het nalevingscijfer voor de verkoop van alcoholhoudende drank aan minderjarige bedraagt in Zuid-Limburg in 2026 42,4 procent, voor gemeente Eijsden-Margraten is dit 45 procent. Dit laat een stijging zien die past in een ontwikkeling die al langere tijd zichtbaar is. In 2015 lag de naleving in Zuid-Limburg nog op 21,6%. In 2018 steeg dit naar 31,0% en in 2023 naar 33,2%. Met 42,4% in 2026 is het nalevingspercentage in ruim tien jaar tijd bijna verdubbeld. Toch laten de resultaten ook zien dat minderjarigen bij een groot deel van de onderzochte locaties nog steeds in staat zijn alcohol te verkrijgen.

De volledige rapportage van dit nalevingsonderzoek en de specifieke resultaten voor onze gemeente treft u in de bijlage bij deze brief.

Behandeld door	: [redacted]	Uw brief van	:
Bijlage(n)	: Z/25/286746/1044804-7 – 1044805-1,2,3,4 -1044806	Uw kenmerk	:
Documentkenmerk(en)	:	Pagina	: 1 van 2
		Ons kenmerk	: Z/25/286746/1044802

.banholt
.bemelen
.cadier en keer
.eckelrade
.eijsden
.gronsveld
.margraten
.mariadorp
.mesch
.mheer
.noorbeek
.oost-maarland
.rijckholt
.scheulder
.st. geertruid

BLOESEM VAN HET ZUIDEN

Vervolgacties

Het college vindt het belangrijk om alcoholverstrekkers actief te ondersteunen bij het naleven van de Alcoholwet. Daarom ontvangen alle alcoholverstrekkers binnen de gemeente een brief waarin zij worden geïnformeerd over de onderzoeksresultaten en gewezen worden op hun verantwoordelijkheid bij het voorkomen van alcoholverstrekking aan minderjarigen.

In deze brief worden tevens praktische handvatten aangereikt om de naleving te verbeteren. Daarbij wordt onder andere aandacht besteed aan:

- het gebruik van NIX18-materialen;
- scholing van medewerkers en vrijwilligers over verantwoord alcohol schenken en verkopen;
- het inzetten van leeftijdscontroles en ondersteunende hulpmiddelen, zoals polsbandjessystemen bij evenementen.

Daarnaast blijven toezicht en handhaving onderdeel uitmaken van de gemeentelijke aanpak. De resultaten van het nalevingsonderzoek worden betrokken bij de verdere invulling van preventie-, toezichts- en handhavingsactiviteiten. De komende jaren zullen reguliere controles worden voortgezet, wordt de handhaving nader onderzocht en zullen opnieuw nalevingsonderzoeken worden uitgevoerd om de ontwikkeling van de naleving te monitoren.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid en boodschap

Het voorkomen van alcoholgebruik onder jongeren vraagt om een gezamenlijke inspanning van ouders, onderwijs, verenigingen, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheid. Door middel van preventie, bewustwording, ondersteuning, toezicht en handhaving streven wij ernaar de gezondheid van jongeren te beschermen en alcohol gerelateerde schade en overlast te verminderen. In heel Zuid-Limburg dragen wij dezelfde boodschap uit: wij staan middelengebruik onder de 18 jaar niet toe.

Tegelijkertijd met het verzenden van deze raadsinformatiebrief wordt er een persbericht gepubliceerd om de resultaten van het nalevingsonderzoek kenbaar te maken.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Eijsden-Margraten.

De secretaris, De burgemeester,

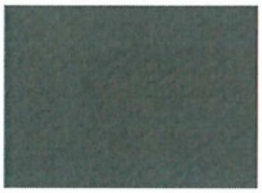

Eijsden-Margraten: 16 oktober 2026

Onderwerp: Brief aan alcoholverstrekkers n.a.v. nalevingsonderzoek 2026

Geachte, ondernemer, vrijwilliger, vereniging, alcoholverstrekker,

Begin dit jaar informeerden wij u over het nalevingsonderzoek dat dit voorjaar in onze gemeente is uitgevoerd. Dit onderzoek hoort bij het **Regionale Preventie- en Handhavingsplan Jeugd & Middelen**. Het doel van dit plan is duidelijk: jongeren onder de 18 jaar mogen geen alcohol kopen of drinken.

Onze gemeente vindt een veilige en gastvrije omgeving belangrijk. Te veel alcohol kan zorgen voor problemen, zoals geweld, ongelukken, vandalisme en verzuim. Ook is alcohol extra schadelijk voor jongeren, omdat hun hersenen nog in ontwikkeling zijn. Daarom is het verboden om alcohol te verkopen aan jongeren onder de 18 jaar.

Nalevingsonderzoek 2026

Uit regionaal onderzoek blijkt dat jongeren onder de 18 jaar makkelijk alcohol kunnen kopen. In 57,6% van de pogingen lukt het hun om alcohol te kopen. In onze gemeente lukt dit in 55% de aankooppogingen. Hoewel het beter gaat dan in voorgaande jaren, blijft dit zorgelijk.

Verantwoordelijkheden gemeente en alcoholverstrekkers

De gemeente en alcoholverstrekkers hebben samen de verantwoordelijkheid om alcoholgebruik onder de 18 jaar tegen te gaan. Als gemeente zijn wij verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van de Alcoholwet bij alcoholverstrekkers en in de openbare ruimte. De gemeente controleert daarom of alcoholverstrekkers zich aan de Alcoholwet houden. Doet een organisatie of bedrijf dat niet, dan kan dit leiden tot een waarschuwing of een sanctie, zoals een boete.

Wij willen dit liever voorkomen. Daarom geven wij u hieronder praktische tips om de regels beter na te leven.

Meteen aan de slag

Wij geven u drie tips die u direct kunt gebruiken:

1. **Gebruik van NIX18-materialen**
   De gemeente stelt NIX18 materialen[1] beschikbaar. Denk aan posters zoals *NIX zonder ID* of een leeftijdschecker. Deze hulpmiddelen maken duidelijk dat u geen alcohol schenkt aan jongeren onder de 18 jaar en helpen uw personeel bij het controleren van leeftijden.

2. **Zorg voor goed geschoold personeel**
   Zorg dat u en uw medewerkers en vrijwilligers de regels goed kennen. Uw personeel kan bijvoorbeeld de gratis E-learning Voor Elkaar[2] volgen. Voor horeca- en sportkantinemedewerkers is de Barcode-training[3] beschikbaar. Zo leren zij hoe zij verantwoord alcohol schenken en/of verkopen.

3. **Maak gebruik van polsbandjes**
   Heeft u zowel minderjarige als meerderjarige gasten, bijvoorbeeld bij evenementen? Dan kan een polsbandjessysteem helpen. Zo ziet het bar-, horeca- en verenigingspersoneel in één oogopslag wie wel en geen alcohol mag krijgen.

Wilt u hierover in gesprek met iemand van de gemeente? Dan kunt u een gesprek plannen.

Heeft u zelf een goed idee om de naleving van de Alcoholwet in onze gemeente te verbeteren? Laat het ons weten. Wij werken graag met u samen. Zo zorgen we samen voor minder alcoholschade en minder overlast.

Neem contact op met: Viony Rutten via 043 458 8488 of info@eijsden-margraten.nl

Hoe nu verder?

Alle alcoholverstrekkers in de gemeente ontvangen deze brief met het dringende verzoek om maatregelen te nemen om de naleving van de Alcoholwet te verbeteren.

Omdat onze gemeente grote waarde hecht aan een goede naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop blijven we hier de komende jaren actief op inzetten. De resultaten van dit onderzoek worden meegenomen bij de verdere invulling van preventie, toezicht en handhaving. Daarbij zullen gemeenten nadrukkelijker reguliere controles uitvoeren in het kader van toezicht en handhaving op de Alcoholwet. Ook zullen in de toekomst opnieuw nalevingsonderzoeken worden uitgevoerd.

---

[1] https://www.trimbos.nl/aanbod/nix18voorprofs/nix18-voor-profs-toolkit/nixzonderid/horeca/
[2] https://verantwoordalcoholverkopen.nl/
[3] https://www.trimbos.nl/aanbod/barcode-verantwoord-alcohol-schenken-in-de-horeca/

Van alcoholverstrekkers wordt verwacht dat zij passende maatregelen nemen om alcoholverstrekking aan minderjarigen te voorkomen en de naleving van de Alcoholwet structureel te verbeteren.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Eijsden-Margraten,
De secretaris, De burgemeester,

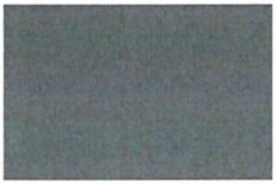

Eijsden-Margraten: 8 oktober 2026

Onderwerp: Brief aan alcoholverstrekkers n.a.v. nalevingsonderzoek 2026

Geachte, ondernemer, vrijwilliger, vereniging, alcoholverstrekker,

Begin dit jaar informeerden wij u over het nalevingsonderzoek dat dit voorjaar in onze gemeente is uitgevoerd. Dit onderzoek hoort bij het **Regionale Preventie- en Handhavingsplan Jeugd & Middelen**. Het doel van dit plan is duidelijk: jongeren onder de 18 jaar mogen geen alcohol kopen of drinken.

Onze gemeente vindt een veilige en gastvrije omgeving belangrijk. Te veel alcohol kan zorgen voor problemen, zoals geweld, ongelukken, vandalisme en verzuim. Ook is alcohol extra schadelijk voor jongeren, omdat hun hersenen nog in ontwikkeling zijn. Daarom is het verboden om alcohol te verkopen aan jongeren onder de 18 jaar.

Nalevingsonderzoek 2026

Uit regionaal onderzoek blijkt dat jongeren onder de 18 jaar makkelijk alcohol kunnen kopen. In 57,6% van de pogingen lukt het hun om alcohol te kopen. In onze gemeente lukt dit in 55% de aankooppogingen. Hoewel het beter gaat dan in voorgaande jaren, blijft dit zorgelijk.

Verantwoordelijkheden gemeente en alcoholverstrekkers

De gemeente en alcoholverstrekkers hebben samen de verantwoordelijkheid om alcoholgebruik onder de 18 jaar tegen te gaan. Als gemeente zijn wij verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van de Alcoholwet bij alcoholverstrekkers en in de openbare ruimte. De gemeente controleert daarom of alcoholverstrekkers zich aan de Alcoholwet houden. Doet een organisatie of bedrijf dat niet, dan kan dit leiden tot een waarschuwing of een sanctie, zoals een boete.

Wij willen dit liever voorkomen. Daarom geven wij u hieronder praktische tips om de regels beter na te leven.

Meteen aan de slag

Wij geven u drie tips die u direct kunt gebruiken:

1. **Gebruik van NIX18-materialen**
   De gemeente stelt NIX18 materialen[1] beschikbaar. Denk aan posters zoals *NIX zonder ID* of een leeftijdschecker. Deze hulpmiddelen maken duidelijk dat u geen alcohol schenkt aan jongeren onder de 18 jaar en helpen uw personeel bij het controleren van leeftijden.

2. **Zorg voor goed geschoold personeel**
   Zorg dat u en uw medewerkers en vrijwilligers de regels goed kennen. Uw personeel kan bijvoorbeeld de gratis E-learning Voor Elkaar[2] volgen. Voor horeca- en sportkantinemedewerkers is de Barcode-training[3] beschikbaar. Zo leren zij hoe zij verantwoord alcohol schenken en/of verkopen.

3. **Maak gebruik van polsbandjes**
   Heeft u zowel minderjarige als meerderjarige gasten, bijvoorbeeld bij evenementen? Dan kan een polsbandjessysteem helpen. Zo ziet het bar-, horeca- en verenigingspersoneel in één oogopslag wie wel en geen alcohol mag krijgen.

Wilt u hierover in gesprek met iemand van de gemeente? Dan kunt u een gesprek plannen.

Heeft u zelf een goed idee om de naleving van de Alcoholwet in onze gemeente te verbeteren? Laat het ons weten. Wij werken graag met u samen. Zo zorgen we samen voor minder alcoholschade en minder overlast.

Neem contact op met: Viony Rutten via 043 458 8488 of info@eijsden-margraten.nl

Hoe nu verder?

Alle alcoholverstrekkers in de gemeente ontvangen deze brief met het dringende verzoek om maatregelen te nemen om de naleving van de Alcoholwet te verbeteren.

Omdat onze gemeente grote waarde hecht aan een goede naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop blijven we hier de komende jaren actief op inzetten. De resultaten van dit onderzoek worden meegenomen bij de verdere invulling van preventie, toezicht en handhaving. Daarbij zullen gemeenten nadrukkelijker reguliere controles uitvoeren in het kader van toezicht en handhaving op de Alcoholwet. Ook zullen in de toekomst opnieuw nalevingsonderzoeken worden uitgevoerd.

Van alcoholverstrekkers wordt verwacht dat zij passende maatregelen nemen om

---

[1] https://www.trimbos.nl/aanbod/nix18voorprofs/nix18-voor-profs-toolkit/nixzonderid/horeca/
[2] https://verantwoordalcoholverkopen.nl/
[3] https://www.trimbos.nl/aanbod/barcode-verantwoord-alcohol-schenken-in-de-horeca/

alcoholverstrekking aan minderjarigen te voorkomen en de naleving van de Alcoholwet structureel te verbeteren.

Namens de werkgroep Jeugd & Middelen Zuid-Limburg,

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Eijsden-Margraten,

De locosecretaris,	De burgemeester,
Drs. J.M.F. Kool	Mr. A.P. Krijnen

NALEVINGSONDERZOEK

jeugd en alcohol Zuid-Limburg 2026

100% JIJ

NIX18

9spot nine

NALEVINGSONDERZOEK

jeugd en alcohol Zuid-Limburg 2026

100% JIJ
NIX18

spotonline

Blijven inzetten op preventie en handhaving

De gemeenten zijn positief over de stijgende naleving, maar benadrukken dat een goed onderzoeksresultaat geen doel op zich is. Het belangrijkste doel blijft dat jongeren onder de 18 jaar geen alcohol kunnen kopen. Daarmee worden zij beter beschermd tegen de risico's van alcoholgebruik op jonge leeftijd. Daarom blijven de gemeenten inzetten op preventie, voorlichting, toezicht en handhaving. Ook wordt gekeken waar verdere verbetering mogelijk is en hoe gemeenten, alcoholverstrekkers en maatschappelijke partners hierin nog beter kunnen samenwerken. En hoe gemeenten hen kunnen ondersteunen.

De resultaten van het onderzoek geven de gemeenten inzicht in waar de naleving verder kan worden verbeterd en vormen daarmee een belangrijke basis voor de verdere gezamenlijke aanpak van jeugd en alcohol in Zuid-Limburg.

Naleving alcoholleeftijdsgrens in Zuid-Limburg stijgt

42,4% van de alcoholverkopen aan minderjarige testkopers werd geweigerd, maar bij ruim de helft ging de verkoop nog wel door

Duidelijke verbetering naleving alcoholleeftijdsgrens in Zuid-Limburg

De naleving van de wettelijke leeftijdsgrens voor alcohol is in Zuid-Limburg verder verbeterd. In 2026 werd bij 42,4% van de aankooppogingen door minderjarige testkopers geen alcohol verkocht. Dat is het hoogste nalevingspercentage sinds de start van het regionale onderzoek. Ten opzichte van 2023 betekent dit een stijging van 9,2%.

De zestien Zuid-Limburgse gemeenten zien deze ontwikkeling als een belangrijke stap vooruit. De resultaten laten zien dat de gezamenlijke inzet van gemeenten, alcoholverstrekkers en maatschappelijke partners effect heeft. En dat er meer aandacht is voor dit thema. Tegelijkertijd maken de cijfers duidelijk dat verdere verbetering nodig blijft. Bij 57,6% van de aankooppogingen werd namelijk nog steeds alcohol verkocht aan een minderjarige.

Bijna verdubbeling in tien jaar tijd

Voor het onderzoek zijn 494 alcoholverkooppunten bezocht, verspreid over de zestien Zuid-Limburgse gemeenten. In totaal deden 16- en 17-jarige testkopers 988 aankooppogingen. Vooraf waren de betrokken alcoholverstrekkers geïnformeerd over het onderzoek. Met behulp van de testkopermethode werd vervolgens vastgesteld of de wettelijke leeftijdsgrens voor alcohol werd nageleefd.

De stijging past in een ontwikkeling die al langere tijd zichtbaar is. In 2015 lag de naleving in Zuid-Limburg nog op 21,6%. In 2018 steeg dit naar 31,0% en in 2023 naar 33,2%. Met 42,4% in 2026 is het nalevingspercentage in ruim tien jaar tijd bijna verdubbeld.

Grote verschillen tussen verkooptypen

De naleving verschilt per type verkooppunt. Supermarkten scoren met 67,6% het hoogst, gevolgd door slijterijen met 48,8%. In de horeca werd in 36,8% van de aankooppogingen geen alcohol verkocht aan minderjarigen. Bij sportkantines ligt de naleving op 32,8% en bij cafetaria's op 28,3%.

Een opvallende verbetering is zichtbaar bij sportkantines. Daar steeg de naleving van 14,5% in 2023 naar 32,8% in 2026. Daarmee is het nalevingspercentage in drie jaar tijd meer dan verdubbeld.

spot 9nline

NALEVINGSONDERZOEK

jeugd en alcohol Zuid-Limburg 2026

Resultaten **gemeente Eijsden-Margraten**

Naleving %

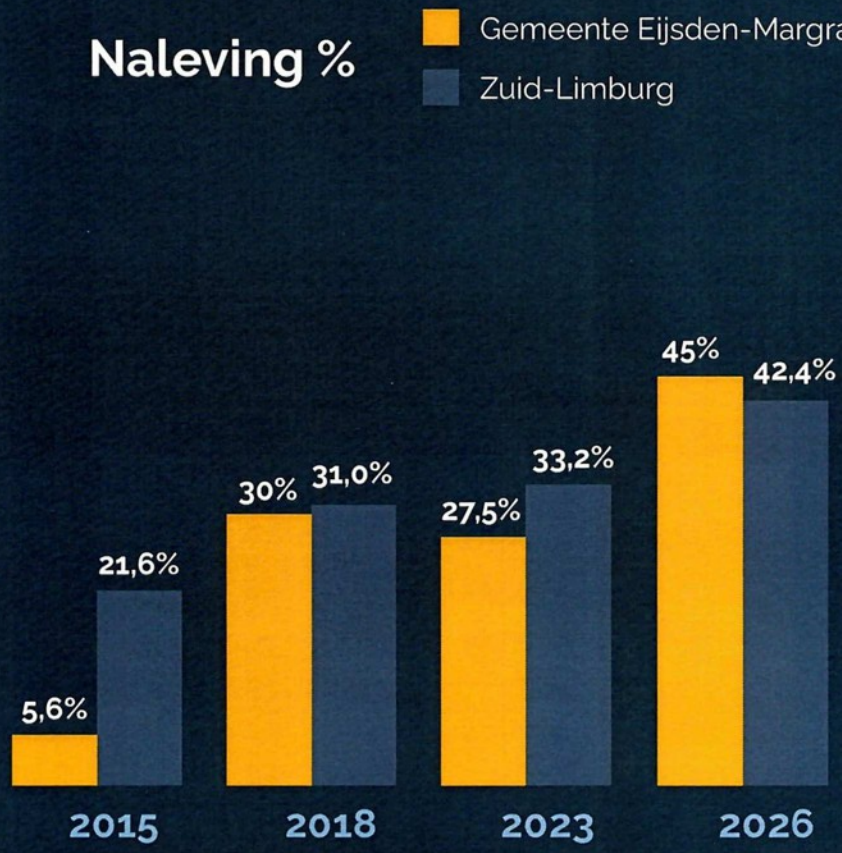

Sportkantines 2026

Horeca 2026

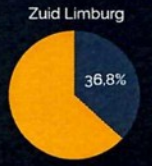

Cafetaria 2026

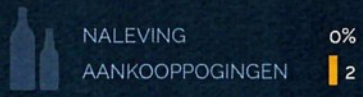

Slijterijen 2026

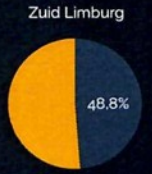

Supermarkten 2026

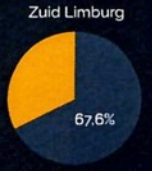

Gemeente Voerendaal

		ID CHECK						Naleving					
	Aantal aankooppogingen	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %
Cafetaria	4	1	50,0%	1	50,0%	2	50,0%	1	50,0%	1	50,0%	2	50,0%
Horecagelegenheid	6	2	66,7%	2	66,7%	4	66,7%	3	100,0%	3	100,0%	6	100,0%
Sportkantines	6	0	0,0%	1	33,3%	1	16,7%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Supermarkt	4	1	50,0%	2	100,0%	3	75,0%	1	50,0%	1	50,0%	2	50,0%
Slijterij	2	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Totaal	22	4	36,4%	6	54,5%	10	45,5%	5	45,5%	5	45,5%	10	45,5%

Gemeente Sittard-Geleen

		ID CHECK						Naleving					
	Aantal aankooppogingen	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %
Cafetaria	28	9	64,3%	9	64,3%	18	64,3%	8	57,1%	8	57,1%	16	57,1%
Horecagelegenheid	40	10	50,0%	11	55,0%	21	52,5%	10	50,0%	9	45,0%	19	47,5%
Sportkantines	30	4	26,7%	5	33,3%	9	30,0%	4	26,7%	4	26,7%	8	26,7%
Supermarkt	34	12	70,6%	13	76,5%	25	73,5%	10	58,8%	11	64,7%	21	61,8%
Slijterij	18	2	22,2%	3	33,3%	5	27,8%	3	33,3%	3	33,3%	6	33,3%
Totaal	150	37	49,3%	41	54,7%	78	52,0%	35	46,7%	35	46,7%	70	46,7%

Gemeente Stein

		ID CHECK						Naleving					
	Aantal aankooppogingen	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %
Cafetaria	8	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Horecagelegenheid	14	4	57,1%	5	71,4%	9	64,3%	4	57,1%	4	57,1%	8	57,1%
Sportkantines	6	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Supermarkt	8	1	25,0%	4	100,0%	5	62,5%	1	25,0%	4	100,0%	5	62,5%
Slijterij	4	1	50,0%	1	50,0%	2	50,0%	1	50,0%	1	50,0%	2	50,0%
Totaal	40	6	30,0%	10	50,0%	16	40,0%	6	30,0%	9	45,0%	15	37,5%

Gemeente Vaals

		ID CHECK						Naleving					
	Aantal aankooppogingen	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %
Cafetaria	2	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Horecagelegenheid	8	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Sportkantines	2	1	100,0%	1	100,0%	2	100,0%	1	100,0%	1	100,0%	2	100,0%
Supermarkt	8	1	25,0%	3	75,0%	4	50,0%	0	0,0%	2	50,0%	2	25,0%
Slijterij	2	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Totaal	22	2	18,2%	4	36,4%	6	27,3%	1	9,1%	3	27,3%	4	18,2%

Gemeente Valkenburg

		ID CHECK						Naleving					
	Aantal aankooppogingen	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %
Cafetaria	10	2	40,0%	2	40,0%	4	40,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Horecagelegenheid	26	6	46,2%	7	53,8%	13	50,0%	5	38,5%	5	38,5%	10	38,5%
Sportkantines	4	2	100,0%	2	100,0%	4	100,0%	2	100,0%	2	100,0%	4	100,0%
Supermarkt	8	3	75,0%	4	100,0%	7	87,5%	2	50,0%	4	100,0%	6	75,0%
Slijterij	4	2	100,0%	2	100,0%	4	100,0%	2	100,0%	2	100,0%	4	100,0%
Totaal	52	15	57,7%	17	65,4%	32	61,5%	11	42,3%	13	50,0%	24	46,2%

Gemeente Landgraaf

		ID CHECK						Naleving					
	Aantal aankooppogingen	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %
Cafetaria	6	2	66,7%	2	66,7%	4	66,7%	2	66,7%	1	33,3%	3	50,0%
Horecagelegenheid	10	1	20,0%	2	40,0%	3	30,0%	2	40,0%	1	20,0%	3	30,0%
Sportkantines	12	0	0,0%	1	16,7%	1	8,3%	0	0,0%	1	16,7%	1	8,3%
Supermarkt	14	6	85,7%	6	85,7%	12	85,7%	6	85,7%	6	85,7%	12	85,7%
Slijterij	6	2	66,7%	3	100,0%	5	83,3%	2	66,7%	1	33,3%	3	50,0%
Totaal	48	11	45,8%	14	58,3%	25	52,1%	12	50,0%	10	41,7%	22	45,8%

Gemeente Maastricht

		ID CHECK						Naleving					
	Aantal aankooppogingen	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %
Cafetaria	28	3	21,4%	3	21,4%	6	21,4%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Horecagelegenheid	62	2	6,5%	2	6,5%	4	6,5%	2	6,5%	2	6,5%	4	6,5%
Sportkantines	36	8	44,4%	8	44,4%	16	44,4%	6	33,3%	8	44,4%	14	38,9%
Supermarkt	38	10	52,6%	19	100,0%	29	76,3%	8	42,1%	16	84,2%	24	63,2%
Slijterij	16	4	50,0%	4	50,0%	8	50,0%	4	50,0%	4	50,0%	8	50,0%
Totaal	180	27	30,0%	36	40,0%	63	35,0%	20	22,2%	30	33,3%	50	27,8%

Gemeente Meerssen

		ID CHECK						Naleving					
	Aantal aankooppogingen	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %
Cafetaria	10	1	20,0%	1	20,0%	2	20,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Horecagelegenheid	10	4	80,0%	4	80,0%	8	80,0%	4	80,0%	4	80,0%	8	80,0%
Sportkantines	10	1	20,0%	1	20,0%	2	20,0%	1	20,0%	1	20,0%	2	20,0%
Supermarkt	6	3	100,0%	3	100,0%	6	100,0%	3	100,0%	3	100,0%	6	100,0%
Slijterij	4	1	50,0%	1	50,0%	2	50,0%	1	50,0%	1	50,0%	2	50,0%
Totaal	40	10	50,0%	10	50,0%	20	50,0%	9	45,0%	9	45,0%	18	45,0%

Gemeente Simpelveld

		ID CHECK						Naleving					
	Aantal aankooppogingen	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %
Cafetaria	6	1	33,3%	2	66,7%	3	50,0%	1	33,3%	1	33,3%	2	33,3%
Horecagelegenheid	6	1	33,3%	1	33,3%	2	33,3%	1	33,3%	1	33,3%	2	33,3%
Sportkantines	4	1	50,0%	1	50,0%	2	50,0%	1	50,0%	1	50,0%	2	50,0%
Supermarkt	2	0	0,0%	1	100,0%	1	50,0%	0	0,0%	1	100,0%	1	50,0%
Slijterij	0												
Totaal	18	3	33,3%	5	55,6%	8	44,4%	3	33,3%	4	44,4%	7	38,9%

Gemeente Eijsden-Margraten

		ID CHECK						Naleving					
	Aantal aankooppogingen	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %
Cafetaria	2	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Horecagelegenheid	18	3	33,3%	3	33,3%	6	33,3%	3	33,3%	3	33,3%	6	33,3%
Sportkantines	8	1	25,0%	2	50,0%	3	37,5%	1	25,0%	2	50,0%	3	37,5%
Supermarkt	10	4	80,0%	5	100,0%	9	90,0%	2	40,0%	5	100,0%	7	70,0%
Slijterij	2	1	100,0%	1	100,0%	2	100,0%	1	100,0%	1	100,0%	2	100,0%
Totaal	40	9	45,0%	11	55,0%	20	50,0%	7	35,0%	11	55,0%	18	45,0%

Gemeente Gulpen-Wittem

		ID CHECK						Naleving					
	Aantal aankooppogingen	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %
Cafetaria	4	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Horecagelegenheid	22	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Sportkantines	8	2	50,0%	2	50,0%	4	50,0%	2	50,0%	2	50,0%	4	50,0%
Supermarkt	4	1	50,0%	2	100,0%	3	75,0%	1	50,0%	2	100,0%	3	75,0%
Slijterij	0												
Totaal	38	3	15,8%	4	21,1%	7	18,4%	3	15,8%	4	21,1%	7	18,4%

Gemeente Heerlen

		ID CHECK						Naleving					
	Aantal aankooppogingen	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %
Cafetaria	20	3	30,0%	3	30,0%	6	30,0%	1	10,0%	1	10,0%	2	10,0%
Horecagelegenheid	40	17	85,0%	17	85,0%	34	85,0%	15	75,0%	15	75,0%	30	75,0%
Sportkantines	26	5	38,5%	5	38,5%	10	38,5%	3	23,1%	3	23,1%	6	23,1%
Supermarkt	30	14	93,3%	15	100,0%	29	96,7%	9	60,0%	14	93,3%	23	76,7%
Slijterij	10	5	100,0%	5	100,0%	10	100,0%	5	100,0%	5	100,0%	10	100,0%
Totaal	126	44	69,8%	45	71,4%	89	70,6%	33	52,4%	38	60,3%	71	56,3%

Gemeente Kerkrade

		ID CHECK						Naleving					
	Aantal aankooppogingen	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %
Cafetaria	26	5	38,5%	6	46,2%	11	42,3%	3	23,1%	4	30,8%	7	26,9%
Horecagelegenheid	16	5	62,5%	5	62,5%	10	62,5%	5	62,5%	5	62,5%	10	62,5%
Sportkantines	14	1	14,3%	2	28,6%	3	21,4%	1	14,3%	1	14,3%	2	14,3%
Supermarkt	26	5	38,5%	11	84,6%	16	61,5%	6	46,2%	11	84,6%	17	65,4%
Slijterij	6	2	66,7%	2	66,7%	4	66,7%	2	66,7%	1	33,3%	3	50,0%
Totaal	88	18	40,9%	26	59,1%	44	50,0%	17	38,6%	22	50,0%	39	44,3%

spot 9nine

NALEVINGSONDERZOEK

jeugd en alcohol Zuid-Limburg 2026

Bijlage **Totaaloverzicht per gemeente**

Gemeente Beek

		ID CHECK						Naleving					
	Aantal aankooppogingen	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %
Cafetaria	2	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Horecagelegenheid	6	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Sportkantines	8	1	25,0%	1	25,0%	2	25,0%	1	25,0%	1	25,0%	2	25,0%
Supermarkt	6	3	100,0%	3	100,0%	6	100,0%	2	66,7%	3	100,0%	5	83,3%
Slijterij	4	1	50,0%	1	50,0%	2	50,0%	1	50,0%	1	50,0%	2	50,0%
Totaal	26	5	38,5%	5	38,5%	10	38,5%	4	30,8%	5	38,5%	9	34,6%

Gemeente Beekdaelen

		ID CHECK						Naleving					
	Aantal aankooppogingen	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %
Cafetaria	10	3	60,0%	3	60,0%	6	60,0%	3	60,0%	4	80,0%	7	70,0%
Horecagelegenheid	10	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Sportkantines	16	1	12,5%	2	25,0%	3	18,8%	7	87,5%	6	75,0%	13	81,3%
Supermarkt	10	2	40,0%	4	80,0%	6	60,0%	1	20,0%	5	100,0%	6	60,0%
Slijterij	4	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Totaal	50	6	24,0%	9	36,0%	15	30,0%	11	44,0%	15	60,0%	26	52,0%

Gemeente Brunssum

		ID CHECK						Naleving					
	Aantal aankooppogingen	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %	Jongen #	Jongen %	Meisje #	Meisje %	Totaal #	Totaal %
Cafetaria	14	7	100,0%	7	100,0%	14	100,0%	6	85,7%	6	85,7%	12	85,7%
Horecagelegenheid	8	3	75,0%	3	75,0%	6	75,0%	3	75,0%	2	50,0%	5	62,5%
Sportkantines	8	1	25,0%	1	25,0%	2	25,0%	1	25,0%	1	25,0%	2	25,0%
Supermarkt	14	7	100,0%	7	100,0%	14	100,0%	3	42,9%	7	100,0%	10	71,4%
Slijterij	4	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Totaal	48	18	75,0%	18	75,0%	36	75,0%	13	54,2%	16	66,7%	29	60,4%

BIJLAGE 1

Betreft: Aankondiging van nalevingsonderzoek NIX18

Geachte,

Met deze brief willen wij, de 16 Zuid-Limburgse gemeenten, u informeren over een naderend nalevingsonderzoek gericht op de naleving van de NIX18-regelgeving op Zuid-Limburgs niveau. Dit onderzoek wordt uitgevoerd naar aanleiding van het nieuwe Regionale Preventie- en Handhavingsplan Jeugd & Middelen dat recentelijk regionaal is vastgesteld. Het doel van dit onderzoek is te zorgen voor een strikte naleving van de wetgeving, zodat het niet mogelijk is voor jongeren onder de 18 jaar om alcohol aan te schaffen of te consumeren.

Wat is NIX18?
De NIX18-regelgeving beoogt de bescherming van minderjarigen tegen producten en diensten die schadelijk voor hun gezondheid kunnen zijn. Dit betreft onder andere de verkoop van tabak, alcohol en kansspelen, maar ook de online verkoop van deze producten. De regelgeving schrijft voor dat jongeren onder de 18 jaar geen toegang mogen hebben tot dergelijke producten en diensten.

Doel van het onderzoek
Dit nalevingsonderzoek maakt deel uit van het Regionale Preventie- en Handhavingsplan Jeugd & Middelen, dat gericht is op het versterken van de naleving van wet- en regelgeving binnen de 16 Zuid-Limburgse gemeenten. Het onderzoek richt zich op de vraag of bedrijven, aanbieders en verkooppunten voldoen aan de wettelijke verplichtingen op het gebied van NIX18. Dit kan onder andere inhouden dat gecontroleerd wordt of de leeftijd van klanten correct wordt gecontroleerd bij de verkoop van leeftijdsgebonden producten, of dat de verkoop van een product geweigerd wordt wanneer de koper onder de 18 jaar is.

Wanneer vindt het onderzoek plaats?
Het onderzoek vindt plaats van februari t/m mei 2026. Gedurende deze periode zullen mystery shoppers verschillende locaties in de regio bezoeken om de naleving van de NIX18-regelgeving te controleren.

Toekomstige onderzoeken
Dit aankondigde onderzoek is slechts één van de eerste stappen in een reeks van nalevingsonderzoeken die de komende periode zullen plaatsvinden. Terwijl dit specifieke onderzoek wordt aangekondigd, willen wij u erop wijzen dat er in de toekomst vaker onaangekondigde nalevingsonderzoeken zullen volgen. Dit zal worden gedaan om ervoor te zorgen dat de naleving van de NIX18-regels op lange termijn gewaarborgd blijft.

Wat betekent dit voor u?
Wij willen benadrukken dat het naleven van de NIX18-regels niet alleen van belang is voor de gezondheid en veiligheid van jongeren, maar ook voor het beschermen van uw organisatie tegen mogelijke boetes of sancties. Zoals eerder aangegeven is het onderzoek onderdeel van het bredere Regionale Preventie- en Handhavingsplan Jeugd & Middelen, dat tot doel heeft de naleving van de regelgeving in onze regio te verbeteren en te zorgen voor een gezonde en veilige leefomgeving voor iedereen.

Wij vertrouwen erop dat u de nodige maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat u volledig voldoet aan de wet- en regelgeving. In geval van vragen kunt u altijd contact opnemen met [contactpersoon/afdeling] via [telefoonnummer] of [e-mailadres].

Wij danken u voor uw medewerking en zien uit naar een succesvolle samenwerking in het kader van dit nalevingsonderzoek.

Namens de werkgroep Jeugd & Middelen Zuid-Limburg,

Met vriendelijke groet,

REFERENTIES

Baudoin, F., Planken, M., & Molleman, G. (2012). ALCOHOL geautomatiseerde leeftijdscontrole in supermarkten. Integraal Gezondheidbeleid (IGB), Academische Werkplaats AMPHI.

Gosselt, J. F., Van Hoof, J. J., De Jong, M. D. T., & Prinsen, S. (2007). Mystery shopping and alcohol sales: Do supermarkets and liquor stores sell alcohol to underage customers? Journal of Adolescent Health, 41(3), 302–308.

Handreiking Alcoholwet. (z.d.). Geraadpleegd op 31 maart 2026.
Hessels, M., Geerlings, M., Van den Berk, T., et al. (2022). Landelijk onderzoek naar de naleving van de leeftijdsgrens bij alcohol- en tabaksverkoop in 2022. Bureau Objectief.

Hessels, M., Geerlings, M., Van den Berk, T., et al. (2024). Landelijk onderzoek naar de naleving van de leeftijdsgrens bij alcohol- en tabaksverkoop in 2024. Bureau Objectief.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2024). Alcoholwet. Geldende wet- en regelgeving.
Regionaal Preventie- en Handhavingsplan Jeugd & Middelen Zuid-Limburg 2025–2028. (2025). Zuid-Limburgse gemeenten.

Roodbeen, R. T. J. (2021). Beyond legislation: Gaining insight into impact of raising the minimum legal drinking age (proefschrift).

SPOT-NINE. (2024). Nalevingsonderzoek leeftijdsgrens alcoholverkoop Zuid-Limburg 3.0.
Van Giesen, A., Douma, E., Kuijpers, T., et al. (2021). Inventarisatie aanvullende maatregelen Nationaal Preventieakkoord. Mogelijke vervolgstappen richting de ambities voor 2040 (RIVM-rapport 2021-0053).

Van Hoof, J. J., Colenbrander, A., & Verhoef, B. (2015). Mysteryshop onderzoek naleving leeftijdsgrens verkoop alcohol Zuid-Limburg 2015. Universiteit Twente.

Van Hoof, J. J., Roodbeen, R. T., Krokké, J., Gosselt, J. F., & Schelleman-Offermans, K. (2015). Alcohol sales to underage buyers in the Netherlands in 2011 and 2013. Journal of Adolescent Health, 56(4), 468–470.

Van Hoof, J. J., Van Dalen, W., & Nab, M. (2018). Mysteryshop onderzoek naleving leeftijdsgrens verkoop alcohol Zuid-Limburg 2018. Universiteit Twente.

Ook wordt aanbevolen om het regionale karakter van het onderzoek te behouden. Juist doordat alle zestien Zuid-Limburgse gemeenten hebben deelgenomen, kon een volledig regionaal beeld van de naleving worden opgesteld en konden betrouwbare vergelijkingen tussen gemeenten en subregio's worden gemaakt.

Volledige regionale deelname vergroot de representativiteit van het onderzoek en versterkt de vergelijkbaarheid van resultaten tussen gemeenten, subregio's en meetjaren. De ervaringen van 2026 bevestigen de meerwaarde van een gezamenlijke regionale aanpak voor beleid, preventie, toezicht en handhaving.

Een gezamenlijke regionale aanpak biedt bovendien voordelen op het gebied van organisatie, uitvoering, kennisdeling, monitoring en onderlinge vergelijkbaarheid van resultaten. Het behouden van deze regionale samenwerking verdient daarom nadrukkelijk aanbeveling.

Ook tussen de tweejaarlijkse onderzoeksrondes verdient regionale afstemming over de opvolging van de onderzoeksresultaten aandacht. Hierdoor kunnen ontwikkelingen in de naleving, signalen vanuit toezicht en handhaving en nieuwe risico's tijdig worden besproken en waar nodig worden vertaald naar gerichte acties. Op deze wijze blijft de naleving van de leeftijdsgrens niet uitsluitend onderwerp van periodieke metingen, maar wordt gewerkt aan een continue regionale aanpak waarin preventie, toezicht, handhaving en monitoring met elkaar zijn verbonden.

Tot slot is het van belang gemeentelijke overzichten van alcoholverstrekkers voorafgaand aan toekomstige onderzoeken periodiek te actualiseren. Hierdoor kunnen gesloten locaties, niet langer actieve verkooppunten en locaties die niet langer aan de selectiecriteria voldoen tijdig worden gesignaleerd. Dit draagt bij aan een efficiënte uitvoering van het onderzoek en aan de veiligheid van minderjarige kopers, studenten en begeleiders. Locaties met een bekend verhoogd risiconiveau dienen vooraf te worden geïdentificeerd en niet te worden opgenomen in de selectie van door minderjarigen te bezoeken onderzoekslocaties.

6.8 Slotaanbeveling

De resultaten van het nalevingsonderzoek laten zien dat de naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop in Zuid-Limburg zich positief ontwikkelt. Tegelijkertijd blijkt dat alcohol nog steeds relatief eenvoudig verkrijgbaar is voor minderjarigen.

De grootste winst lijkt te behalen door preventie, monitoring, toezicht en handhaving sterker met elkaar te verbinden. Door onderzoeksresultaten actief te benutten voor toezicht en handhaving, periodiek te blijven meten en samen te werken met gemeenten, onderwijsinstellingen en andere partners kan verder worden gewerkt aan een betere naleving van de Alcoholwet en het terugdringen van alcoholverstrekking aan minderjarigen.

6.4 Kennisdeling tussen gemeenten

Binnen Zuid-Limburg bestaan verschillen tussen gemeenten en subregio's. Sommige gemeenten laten relatief hoge nalevingscijfers zien, terwijl andere gemeenten achterblijven.

Het wordt aanbevolen om de factoren die mogelijk bijdragen aan hogere nalevingscijfers nader te verkennen en ervaringen actief tussen gemeenten te delen. Hierbij kan worden gedacht aan preventieve activiteiten, communicatie met alcoholverstrekkers, toezichtstrategieën en handhavingspraktijken.

Door kennisdeling kunnen gemeenten van elkaar leren en kan worden gewerkt aan verdere verbetering van de naleving binnen de regio als geheel.

6.5 Bevorderen van leeftijdscontroles en hulpmiddelen

De resultaten van het onderzoek wijzen erop dat identiteitscontroles een belangrijke rol spelen bij correcte naleving van de leeftijdsgrens. Verkooptypen waar vaker om een identiteitsbewijs wordt gevraagd laten over het algemeen hogere nalevingscijfers zien.

Daarnaast lijken hulpmiddelen die de leeftijd automatisch berekenen een waardevolle ondersteuning te bieden bij leeftijdscontroles. Met name supermarkten en slijterijen maken gebruik van dergelijke systemen en laten tevens de hoogste nalevingscijfers zien.

Het wordt aanbevolen om goede voorbeelden uit de praktijk actief te delen met andere verkooptypen. Daarbij kan worden gedacht aan kassasystemen met leeftijdscontrole, digitale hulpmiddelen en eenvoudige leeftijdscheckers die verkopers ondersteunen bij het correct toepassen van de leeftijdsgrens.

6.6 Voortzetten van de samenwerking met onderwijsinstellingen

Zoals eerder beschreven was sprake van een goede samenwerking met de betrokken onderwijsinstelling en de deelnemende studenten. De studenten hebben gedurende het onderzoek op een gemotiveerde en professionele wijze bijgedragen aan de uitvoering van het nalevingsonderzoek.

Daarnaast heeft de betrokken onderwijsinstelling aangegeven open te staan voor verdere samenwerking bij toekomstige nalevingsonderzoeken en aanverwante activiteiten op het gebied van toezicht, handhaving en preventie.

Het wordt aanbevolen deze samenwerking voort te zetten en waar mogelijk verder uit te bouwen. Hiermee kunnen studenten praktijkervaring opdoen en ontstaat tegelijkertijd extra capaciteit voor onderzoeks- en monitoringsactiviteiten. Daarnaast biedt de samenwerking mogelijkheden om studenten te betrekken bij uiteenlopende activiteiten op het gebied van preventie, toezicht, handhaving, onderzoek en beleidsontwikkeling. Hierbij kan worden gedacht aan nalevingsonderzoeken, evaluatieonderzoeken, bewustwordingsactiviteiten, gezondheidsmonitoring, veiligheidsvraagstukken in de openbare ruimte en andere praktijkgerichte projecten binnen het publieke domein.

6.7 Continuïteit van onderzoeksmethodiek

Voor een betrouwbare vergelijking van resultaten tussen meetjaren is het wenselijk toekomstige nalevingsonderzoeken zoveel mogelijk volgens een vergelijkbare methodiek uit te voeren.

Een consistente onderzoeksopzet draagt bij aan de vergelijkbaarheid van resultaten tussen meetjaren en maakt het mogelijk om ontwikkelingen in naleving nauwkeurig te volgen. Daarnaast bevordert een uniforme werkwijze de kwaliteit, betrouwbaarheid en bruikbaarheid van de onderzoeksresultaten voor gemeenten en andere betrokken partijen.

6. AANBEVELING

De resultaten laten zien dat verdere verbetering van de naleving mogelijk is. Op basis van de onderzoeksresultaten worden in dit hoofdstuk aanbevelingen voorgesteld voor gemeenten en betrokken partners.

6.1 Preventie en bewustwording

Preventie blijft een belangrijke pijler binnen het alcoholbeleid. De resultaten van het nalevingsonderzoek bieden gemeenten de mogelijkheid om het gesprek aan te gaan met alcoholverstrekkers, onderwijsinstellingen, ouders, jongeren en andere relevante partners over het belang van naleving van de leeftijdsgrens.

Het wordt aanbevolen om de resultaten van het onderzoek actief te delen met betrokken doelgroepen. Hierdoor kan het bewustzijn over de risico's van alcoholgebruik onder jongeren worden vergroot en kunnen alcoholverstrekkers worden gestimuleerd om leeftijdscontroles consequent uit te voeren.

Daarnaast kunnen de resultaten worden gebruikt als input voor lokale en regionale preventieactiviteiten binnen het Regionale Preventie- en Handhavingsplan Jeugd & Middelen. Gezien de verschillen tussen gemeenten, subregio's en verkooptypen verdient het aanbeveling om preventieactiviteiten waar mogelijk af te stemmen op de lokale situatie. Indien gemeenten op basis van de onderzoeksresultaten behoefte hebben aan een nadere duiding of ondersteuning bij het ontwikkelen van maatwerkmaatregelen, kan hierbij gezamenlijk worden opgetrokken om te komen tot passende lokale of regionale interventies.

6.2 Risicogestuurd toezicht en handhaving

De resultaten van het nalevingsonderzoek laten zien dat verdere verbetering van de naleving mogelijk is. Gemeenten wordt daarom aanbevolen de onderzoeksresultaten nadrukkelijker te betrekken bij de uitvoering van toezicht en handhaving op grond van de Alcoholwet. Het nalevingsonderzoek biedt inzicht in verkooptypen, gemeenten en subregio's waar de naleving achterblijft bij het regionale gemiddelde en kan daarmee worden gebruikt om toezichtprioriteiten te bepalen.

Door beschikbare capaciteit gericht in te zetten op locaties en verkooptypen met een verhoogd risico op overtredingen kan toezicht effectiever worden uitgevoerd. Daarbij kunnen preventieve gesprekken, controles en handhaving elkaar versterken. De deelnemende gemeenten beschikken via hun toezichthouders en boa's over de bevoegdheden om toezicht te houden op de naleving van de leeftijdsgrens. Door preventie, toezicht, handhaving en monitoring met elkaar te verbinden ontstaat een integrale aanpak die bijdraagt aan verdere verbetering van de naleving. Gemeenten kunnen de resultaten van toekomstige nalevingsonderzoeken tevens benutten bij het opstellen en actualiseren van lokale uitvoeringsprogramma's voor toezicht en handhaving.

6.3 Periodieke herhaling van het nalevingsonderzoek

Om ontwikkelingen in de naleving van de leeftijdsgrens te kunnen volgen wordt aanbevolen het regionale nalevingsonderzoek iedere twee jaar te herhalen.

Door periodieke herhaling ontstaat inzicht in trends, verschillen tussen verkooptypen en de effecten van preventie-, toezicht- en handhavingsactiviteiten. Daarnaast maakt herhaling het mogelijk om ontwikkelingen op regionaal, subregionaal en gemeentelijk niveau te monitoren.

Het onderzoek vormt daarmee een belangrijk instrument voor evaluatie van het regionale alcoholbeleid.

Daarnaast gaven verschillende studenten aan dat vapen veel voorkomt onder leeftijdsgenoten. Volgens de studenten is het gebruik van e-sigaretten en vapes binnen hun leefomgeving sterk zichtbaar. Enkele studenten merkten daarbij op dat vapes relatief eenvoudig verkrijgbaar zouden zijn via informele verkoopkanalen en ontmoetingen op openbare locaties.

Deze signalen zijn niet systematisch onderzocht en maken daarom geen onderdeel uit van de onderzoeksresultaten. De waarnemingen illustreren echter dat middelengebruik onder jongeren breder kan worden beschouwd dan uitsluitend alcoholgebruik. De signalen kunnen aanleiding vormen om ontwikkelingen rondom vapen en de beschikbaarheid van vapes voor minderjarigen binnen toekomstige preventieactiviteiten, gezondheidsmonitoring of aanvullend onderzoek nader te verkennen.

5.8 Regionale samenwerking

Het nalevingsonderzoek is uitgevoerd in samenwerking met de zestien Zuid-Limburgse gemeenten. De gezamenlijke regionale aanpak heeft geleid tot een volledig en vergelijkbaar beeld van de naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop binnen Zuid-Limburg.

De uniforme werkwijze maakt het mogelijk om resultaten tussen gemeenten, subregio's en meetjaren op een betrouwbare wijze met elkaar te vergelijken. De ervaringen bevestigen daarmee de meerwaarde van regionale samenwerking bij het monitoren van de naleving van de Alcoholwet.

5.9 Van monitoring naar toezicht en handhaving

Het nalevingsonderzoek levert gemeenten waardevolle informatie op over de mate waarin alcoholverstrekkers de leeftijdsgrens naleven. De resultaten laten zien dat de naleving zich positief ontwikkelt, maar tegelijkertijd dat bij meer dan de helft van de aankooppogingen nog steeds alcohol wordt verkocht aan minderjarigen.

Het onderzoek biedt daarmee niet alleen inzicht in de naleving, maar kan tevens worden gebruikt als hulpmiddel bij het bepalen van prioriteiten binnen toezicht en handhaving. Gemeenten beschikken op grond van de Alcoholwet over verschillende mogelijkheden om toezicht te houden op de naleving van de leeftijdsgrens. De resultaten van het nalevingsonderzoek kunnen hierbij richting geven aan de inzet van beschikbare capaciteit.

In de afgelopen jaren is binnen Zuid-Limburg veel ervaring opgedaan met het uitvoeren van nalevingsonderzoeken. De resultaten bieden mogelijkheden om de verbinding tussen monitoring, toezicht en handhaving verder te versterken. Daarbij kan worden gedacht aan gerichte controles binnen verkooptypen of gebieden waar de naleving achterblijft bij het regionale gemiddelde.

Het nalevingsonderzoek hoeft daarbij niet uitsluitend als meetinstrument te worden beschouwd, maar kan ook worden ingezet als onderdeel van een bredere toezicht- en handhavingscyclus. Door onderzoeksresultaten, toezicht, handhaving, preventie en evaluatie met elkaar te verbinden kan gerichter worden gewerkt aan verdere verbetering van de naleving van de leeftijdsgrens.

5.5 Interpretatie van de resultaten

Bij de interpretatie van de resultaten dient rekening te worden gehouden met enkele omstandigheden die van invloed kunnen zijn geweest op het onderzoek.

Voorafgaand aan de uitvoering van het nalevingsonderzoek zijn alcoholverstrekkers schriftelijk geïnformeerd dat gedurende de onderzoeksperiode controles konden plaatsvinden. Hiermee zijn ondernemers vooraf op de hoogte gesteld van het onderzoek en van het belang van naleving van de leeftijdsgrens. Een voorbeeld van de verzonden brief is opgenomen in de bijlagen.

Het is niet objectief vast te stellen in welke mate deze aankondiging invloed heeft gehad op de nalevingscijfers. Mogelijk heeft de voorafgaande communicatie ertoe geleid dat een deel van de alcoholverstrekkers zich gedurende de onderzoeksperiode meer bewust was van de naleving van de leeftijdsgrens.

Tijdens de uitvoering van het onderzoek gaven verschillende deelnemende studenten aan dat verkopers opmerkingen maakten waaruit bleek dat zij op de hoogte waren van de aangekondigde controles. In een aantal gevallen werd aangegeven dat men momenteel extra alert was op leeftijdscontroles omdat controles werden verwacht. Ook werden opmerkingen gemaakt waaruit bleek dat verkopers bekend waren met de aangekondigde onderzoeksactiviteiten. In de meeste gevallen was het voor medewerkers van het verkooppunt niet bekend dat sprake was van een aankooppoging in het kader van het nalevingsonderzoek.

Daarnaast betreft een nalevingsonderzoek altijd een momentopname. De resultaten geven inzicht in het nalevingsniveau gedurende de onderzoeksperiode, maar zeggen niet automatisch iets over de naleving op andere momenten in het jaar. Om ontwikkelingen in de tijd te kunnen volgen blijft periodieke herhaling van het onderzoek van belang.

De observaties laten zien dat transparante communicatie over nalevingsonderzoeken kan bijdragen aan bewustwording bij alcoholverstrekkers. Tegelijkertijd benadrukken de resultaten dat bewustwording alleen niet voldoende is om volledige naleving van de leeftijdsgrens te bereiken.

5.6 Samenwerking met studenten

De deelnemende studenten hebben gedurende de onderzoeksperiode op een gemotiveerde, zorgvuldige en professionele wijze meegewerkt aan de uitvoering van het onderzoek. De inzet van studenten maakte het mogelijk om een groot aantal aankooppogingen uit te voeren binnen een relatief korte onderzoeksperiode. Daarnaast bood deelname aan het onderzoek de studenten de mogelijkheid om praktijkervaring op te doen met toezicht, handhaving, wetgeving en onderzoek.

Ook vanuit de betrokken onderwijsinstelling zijn de ervaringen positief. De onderwijsinstelling heeft aangegeven open te staan voor verdere samenwerking bij toekomstige nalevingsonderzoeken en andere activiteiten op het gebied van toezicht, handhaving en preventie. Hierdoor ontstaan mogelijkheden om de samenwerking tussen gemeenten, onderwijsinstellingen en studenten verder te versterken.

5.7 Signalen vanuit deelnemende studenten

De betrokkenheid van de studenten ging verder dan uitsluitend het uitvoeren van aankooppogingen. Tijdens de uitvoering van het onderzoek deelden zij tevens observaties over middelengebruik onder leeftijdsgenoten en de beschikbaarheid van alcohol voor jongeren. Hoewel deze signalen niet systematisch zijn onderzocht, bieden zij aanvullende inzichten die relevant kunnen zijn voor de beschouwing van de resultaten.

Meerdere studenten gaven aan dat alcohol volgens hen op verschillende locaties binnen de regio relatief eenvoudig verkrijgbaar is voor minderjarigen. Daarbij werd Maastricht meermaals genoemd.

5.3 Leeftijdscontroles, leeftijdsberekening en hulpmiddelen

De resultaten laten zien dat identiteitscontrole een belangrijke rol speelt bij de naleving van de leeftijdsgrens. Verkooptypen waar vaker om een identiteitsbewijs wordt gevraagd laten over het algemeen ook hogere nalevingscijfers zien.

Opvallend is dat het enkel vragen naar de leeftijd van een jongere minder sterk lijkt samen te hangen met naleving dan het daadwerkelijk controleren van een identiteitsbewijs. Dit bevestigt het belang van objectieve leeftijdscontrole bij de verkoop van alcoholhoudende drank.

Tegelijkertijd blijkt uit de uitvoering van het onderzoek dat het vragen naar een identiteitsbewijs niet automatisch leidt tot correcte naleving. Tijdens verschillende aankooppogingen werd een identiteitsbewijs gecontroleerd, terwijl de verkoop van alcohol uiteindelijk toch doorging. Dit suggereert dat naast identiteitscontrole ook de correcte beoordeling van de leeftijd van belang is.

Een mogelijke verklaring voor de hogere nalevingscijfers bij supermarkten en slijterijen is het gebruik van hulpmiddelen die de leeftijdscontrole ondersteunen. Binnen deze verkooptypen wordt relatief vaak gebruikgemaakt van kassasystemen of andere hulpmiddelen waarbij de geboortedatum van de koper wordt ingevoerd en automatisch wordt berekend of de vereiste leeftijd van 18 jaar is bereikt.

Dergelijke hulpmiddelen verkleinen de kans op fouten bij het berekenen van de leeftijd en ondersteunen verkopers bij het correct toepassen van de leeftijdsgrens. Opvallend is dat juist de verkooptypen waarin deze hulpmiddelen het meest worden toegepast tevens de hoogste nalevingscijfers laten zien.

Hoewel op basis van dit onderzoek geen rechtstreeks oorzakelijk verband kan worden vastgesteld, laten de resultaten zien dat hulpmiddelen voor leeftijdscontrole vooral worden toegepast binnen verkooptypen met relatief hoge nalevingscijfers. Dit wijst erop dat dergelijke hulpmiddelen, zoals kassasystemen met leeftijdswaarschuwingen, automatische leeftijdsberekeningen, identiteitsbewijsscanners en leeftijdskalenders, een waardevolle ondersteuning kunnen bieden bij de correcte uitvoering van leeftijdscontroles.

5.4 Verschillen tussen gemeenten en subregio's

Naast verschillen tussen verkooptypen zijn ook duidelijke verschillen zichtbaar tussen gemeenten en subregio's. De nalevingscijfers lopen uiteen van relatief lage tot relatief hoge percentages, wat erop wijst dat de naleving van de leeftijdsgrens niet overal binnen Zuid-Limburg gelijk is ontwikkeld.

Op subregionaal niveau wordt de hoogste naleving aangetroffen in Parkstad. Ook de Westelijke Mijnstreek laat een nalevingscijfer zien dat boven het regionale gemiddelde ligt. Maastricht-Heuvelland blijft daarentegen achter bij de andere subregio's.

De verschillen tussen gemeenten en subregio's kunnen verschillende oorzaken hebben. Mogelijke verklaringen zijn verschillen in het aantal en type alcoholverkooppunten, lokale preventieactiviteiten, toezicht- en handhavingsinspanningen of verschillen in de wijze waarop alcoholverstrekkers omgaan met leeftijdscontroles. Op basis van dit onderzoek kan echter niet worden vastgesteld welke factoren verantwoordelijk zijn voor de geconstateerde verschillen.

De resultaten laten wel zien dat de naleving van de leeftijdsgrens niet uitsluitend een regionale opgave is, maar ook een lokale dimensie kent. Gemeentelijke verschillen kunnen aanleiding geven om lokaal nader te onderzoeken welke factoren bijdragen aan een relatief hoge of juist lage naleving.

5. BESCHOUWING

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het nalevingsonderzoek nader beschouwd. Daarbij wordt ingegaan op de ontwikkeling van de naleving, verschillen tussen verkooptypen en regio's, de rol van leeftijdscontroles en hulpmiddelen, de interpretatie van de resultaten en de ervaringen die tijdens de uitvoering van het onderzoek zijn opgedaan.

5.1 Ontwikkeling van de naleving

De resultaten van het nalevingsonderzoek laten zien dat de naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop in Zuid-Limburg zich positief heeft ontwikkeld. Met een nalevingscijfer van 42,4 procent wordt het hoogste niveau bereikt sinds de start van de regionale nalevingsonderzoeken. Daarnaast ligt het regionale nalevingscijfer voor het eerst boven het alternatieve gewogen landelijke nalevingscijfer.

Bij de interpretatie van deze positieve ontwikkeling dient rekening te worden gehouden met het feit dat alcoholverstrekkers voorafgaand aan het onderzoek schriftelijk zijn geïnformeerd over de onderzoeksperiode en de mogelijke controles. Hoewel op basis van dit onderzoek niet kan worden vastgesteld in welke mate deze aankondiging van invloed is geweest op de nalevingscijfers, heeft zij mogelijk bijgedragen aan een grotere aandacht voor de naleving van de leeftijdsgrens.

Tegelijkertijd blijkt uit de resultaten dat bij 57,6 procent van de aankooppogingen nog steeds alcohol werd verkocht aan minderjarige kopers. Ondanks de positieve ontwikkeling blijft daarmee sprake van een aanzienlijke groep alcoholverstrekkers die de wettelijke leeftijdsgrens niet correct toepast. De resultaten laten zien dat verdere verbetering mogelijk is en dat blijvende aandacht voor naleving, preventie, toezicht en handhaving noodzakelijk blijft.

5.2 Verschillen tussen verkooptypen

Net als in eerdere nalevingsonderzoeken bestaan duidelijke verschillen tussen de onderzochte verkooptypen. Supermarkten laten met 67,6 procent het hoogste nalevingscijfer zien, gevolgd door slijterijen. Cafetaria's laten het laagste nalevingscijfer zien.

Een mogelijke verklaring hiervoor is dat supermarkten en slijterijen vaker gebruikmaken van vaste procedures voor leeftijdscontrole en relatief vaak om een identiteitsbewijs vragen. Daarnaast worden binnen deze verkooptypen vaker hulpmiddelen gebruikt ter ondersteuning van de leeftijdscontrole.

Bij cafetaria's, horecagelegenheden en sportkantines wordt minder vaak gebruikgemaakt van identiteitscontroles en hulpmiddelen. Mogelijk speelt hierbij een rol dat alcoholverkoop binnen deze verkooptypen vaak plaatsvindt in een informelere omgeving dan binnen supermarkten en slijterijen. Op basis van dit onderzoek kan echter niet worden vastgesteld welke factoren precies verantwoordelijk zijn voor de verschillen in naleving.

De ontwikkeling binnen sportkantines verdient bijzondere aandacht. In eerdere nalevingsonderzoeken behoorden sportkantines tot de verkooptypen met de laagste nalevingscijfers. In 2023 bedroeg het nalevingscijfer 14,5 procent, terwijl in 2026 een nalevingscijfer van 32,8 procent wordt gemeten.

Daarmee is sprake van een stijging van 18,3 procentpunt ten opzichte van 2023. Ook ten opzichte van 2015 is het nalevingscijfer meer dan verdubbeld. Hoewel sportkantines nog achterblijven bij supermarkten en slijterijen, laten de resultaten zien dat de naleving binnen sportkantines zich de afgelopen jaren duidelijk positief heeft ontwikkeld.

Tegelijkertijd betekent een nalevingscijfer van 32,8 procent dat bij ongeveer twee derde van de aankooppogingen nog steeds alcohol werd verkocht aan minderjarigen. Ook binnen sportkantines blijft daarom ruimte bestaan voor verdere verbetering.

4.5 Vergelijking met landelijke cijfers

De resultaten van het nalevingsonderzoek 2026 laten zien dat Zuid-Limburg beter presteert dan het landelijke gemiddelde. Het regionale nalevingscijfer van 42,4 procent ligt 9,5 procentpunt hoger dan het alternatieve gewogen landelijke nalevingscijfer van 32,9 procent.

Daarnaast ligt het nalevingscijfer in Zuid-Limburg bij vier van de vijf onderzochte verkooptypen boven het landelijke gemiddelde. Alleen bij slijterijen ligt het regionale nalevingscijfer lager dan het landelijke cijfer. Waar Zuid-Limburg in eerdere onderzoeken nog onder het landelijke gemiddelde scoorde, laten de resultaten van 2026 zien dat dit beeld is veranderd.

4.6 Leeftijdscontroles en hulpmiddelen

Identiteitscontrole blijkt de meest toegepaste maatregel om de leeftijd van jongeren vast te stellen. Bij 48,5 procent van alle aankooppogingen werd gevraagd naar een identiteitsbewijs.

De resultaten laten zien dat verkooptypen, gemeenten en subregio's waar vaker om een identiteitsbewijs wordt gevraagd over het algemeen ook hogere nalevingscijfers laten zien. Zo worden zowel het hoogste percentage identiteitscontroles als het hoogste nalevingscijfer aangetroffen bij supermarkten.

Het uitsluitend vragen naar de leeftijd van een jongere lijkt minder samen te hangen met naleving dan het daadwerkelijk controleren van een identiteitsbewijs. Daarnaast worden hulpmiddelen voor leeftijdscontrole vooral toegepast in supermarkten en slijterijen. Deze verkooptypen laten tevens relatief hoge nalevingscijfers zien. Op basis van dit onderzoek kan echter niet worden vastgesteld in welke mate hulpmiddelen rechtstreeks bijdragen aan naleving van de leeftijdsgrens.

4.7 Verschillen tussen jongens en meisjes

Bij aankooppogingen uitgevoerd door minderjarige meisjes werd vaker gevraagd naar een identiteitsbewijs dan bij aankooppogingen uitgevoerd door minderjarige jongens. Ook werd de verkoop van alcohol vaker geweigerd. Het nalevingscijfer bedraagt 46,4 procent voor meisjes tegenover 38,5 procent voor jongens. Hieruit blijkt dat verschillen bestaan in de wijze waarop verkopers de leeftijdsgrens toepassen bij minderjarige jongens en meisjes.

4.8 Samenvattende conclusie

De naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop in Zuid-Limburg is in 2026 verder verbeterd en bereikt met 42,4 procent het hoogste niveau sinds de start van de regionale nalevingsonderzoeken.

De resultaten laten zien dat de naleving zich binnen alle onderzochte verkooptypen positief heeft ontwikkeld en dat Zuid-Limburg inmiddels beter presteert dan het landelijke gemiddelde. Tegelijkertijd blijkt dat alcohol bij meer dan de helft van de aankooppogingen nog steeds aan minderjarigen wordt verkocht.

Identiteitscontrole blijkt een belangrijke factor binnen het nalevingsproces. Verkooptypen, gemeenten en subregio's waar vaker om een identiteitsbewijs wordt gevraagd laten over het algemeen ook hogere nalevingscijfers zien.

De resultaten laten zien dat verdere verbetering van de naleving mogelijk is, met name binnen die verkooptypen en gebieden waar de nalevingscijfers achterblijven bij het regionale gemiddelde. Tegelijkertijd blijkt dat alcohol voor minderjarigen nog steeds relatief eenvoudig verkrijgbaar is, waardoor blijvende aandacht voor preventie, toezicht en handhaving noodzakelijk blijft.

4. CONCLUSIES

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste conclusies van het nalevingsonderzoek leeftijdsgrens alcoholverkoop Zuid-Limburg 2026 gepresenteerd. De conclusies zijn gebaseerd op 988 aankooppogingen die zijn uitgevoerd bij 494 alcoholverkooppunten verspreid over de zestien Zuid-Limburgse gemeenten.

4.1 Naleving leeftijdsgrens alcoholverkoop

Het nalevingscijfer voor de verkoop van alcoholhoudende drank aan minderjarigen bedraagt in Zuid-Limburg in 2026 42,4 procent. Dit betekent dat bij ruim vier op de tien aankooppogingen de verkoop van alcohol aan een minderjarige koper werd geweigerd. Ondanks deze positieve ontwikkeling blijkt dat bij 57,6 procent van de aankooppogingen nog steeds alcohol werd verkocht aan een minderjarige koper. De naleving van de wettelijke leeftijdsgrens is daarmee verbeterd, maar nog niet vanzelfsprekend.

4.2 Ontwikkeling ten opzichte van eerdere onderzoeken

De resultaten laten zien dat de naleving van de leeftijdsgrens zich in Zuid-Limburg positief heeft ontwikkeld. Het nalevingscijfer steeg van 21,6 procent in 2015 naar 31,0 procent in 2018, vervolgens naar 33,2 procent in 2023 en naar 42,4 procent in 2026. Met 42,4 procent wordt het hoogste nalevingscijfer gemeten sinds de start van de regionale nalevingsonderzoeken in Zuid-Limburg.

Ook op het niveau van de afzonderlijke verkooptypen is sprake van een positieve ontwikkeling. Alle onderzochte verkooptypen laten in 2026 een hoger nalevingscijfer zien dan in 2015. De verbetering van de naleving beperkt zich daarmee niet tot één specifieke branche, maar is zichtbaar binnen alle onderzochte typen alcoholverkooppunten.

4.3 Verschillen tussen verkooptypen

De naleving verschilt aanzienlijk tussen de onderzochte verkooptypen. Supermarkten laten met 67,6 procent het hoogste nalevingscijfer zien. Ook slijterijen laten met 48,8 procent een relatief hoog nalevingsniveau zien. Horecagelegenheden (36,8%) en sportkantines (32,8%) nemen een middenpositie in. Cafetaria's laten met 28,3 procent het laagste nalevingscijfer zien.

Het verschil tussen het hoogste en laagste nalevingscijfer bedraagt 39,3 procentpunt. De resultaten laten daarmee zien dat de naleving van de leeftijdsgrens sterk verschilt tussen de verschillende typen alcoholverkooppunten.

4.4 Verschillen tussen gemeenten en subregio's

Ook tussen gemeenten bestaan duidelijke verschillen in naleving. De hoogste nalevingscijfers worden gevonden in Brunssum, Heerlen en Beekdaelen, terwijl de laagste nalevingscijfers worden aangetroffen in Vaals, Gulpen-Wittem en Maastricht. Het verschil tussen het hoogste en laagste gemeentelijke nalevingscijfer bedraagt 42,2 procentpunt.

Op subregionaal niveau wordt de hoogste naleving aangetroffen in Parkstad (50,7%), gevolgd door de Westelijke Mijnstreek (43,5%). Maastricht-Heuvelland laat met 32,5 procent het laagste nalevingscijfer zien.

De resultaten laten zien dat naleving niet gelijkmatig over de regio is verdeeld en dat aanzienlijke verschillen bestaan tussen gemeenten en subregio's.

Het hoogste percentage identiteitscontroles wordt aangetroffen bij supermarkten (78,8%), gevolgd door slijterijen (51,2%). Sportkantines laten met 32,3 procent het laagste percentage identiteitscontroles zien. Verkooptypen, gemeenten en subregio's waar vaker om een identiteitsbewijs wordt gevraagd laten over het algemeen ook hogere nalevingscijfers zien.

Zo wordt bij supermarkten in 78,8 procent van de aankooppogingen gevraagd naar een identiteitsbewijs en bedraagt het nalevingscijfer 67,6 procent. Bij sportkantines wordt in 32,3 procent van de aankooppogingen gevraagd naar een identiteitsbewijs en bedraagt het nalevingscijfer 32,8 procent.
Het stellen van een leeftijdsvraag komt aanzienlijk minder vaak voor dan het uitvoeren van een identiteitscontrole. Cafetaria's laten het hoogste percentage leeftijdsvragen zien (22,8%), terwijl tegelijkertijd het laagste nalevingscijfer wordt aangetroffen.

Hulpmiddelen worden vooral toegepast in supermarkten en slijterijen. Deze verkooptypen laten tevens relatief hoge nalevingscijfers zien. Op basis van dit onderzoek kan echter niet worden vastgesteld in welke mate hulpmiddelen rechtstreeks bijdragen aan naleving.

Tabel 3.11 Leeftijdscontroles en naleving naar geslacht

Verkooptype	ID jongens	ID meisjes	Leeftijd jongens	Leeftijd meisjes	Naleving jongens	Naleving meisjes
Cafetaria's	41,1%	43,3%	22,2%	23,3%	27,8%	28,9%
Horecagelegenheden	38,4%	41,1%	8,6%	8,6%	37,7%	35,8%
Sportkantines	29,3%	35,4%	12,1%	16,2%	31,3%	34,3%
Supermarkten	65,8%	91,9%	4,5%	8,1%	49,5%	85,6%
Slijterijen	48,8%	53,5%	9,3%	9,3%	51,2%	46,5%
Totaal	44,1%	52,8%	10,9%	12,8%	38,5%	46,4%

Figuur 3.11 geeft de verschillen tussen jongens en meisjes grafisch weer.

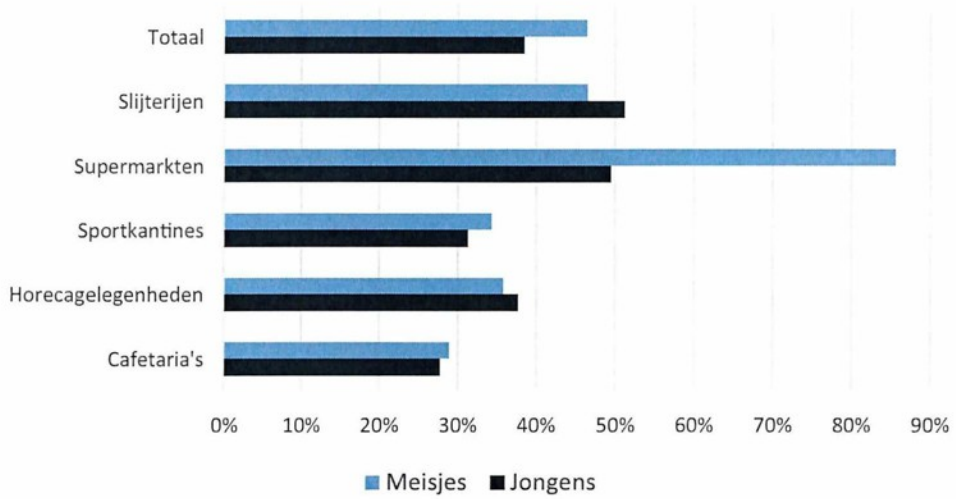

Tussen jongens en meisjes bestaan verschillen in de wijze waarop leeftijdscontroles worden uitgevoerd. Bij aankooppogingen uitgevoerd door minderjarige meisjes werd vaker gevraagd naar een identiteitsbewijs dan bij aankooppogingen uitgevoerd door minderjarige jongens (52,8% versus 44,1%). Ook werd de verkoop van alcohol vaker geweigerd aan meisjes dan aan jongens (46,4% versus 38,5%).

De verschillen zijn niet bij alle verkooptypen even groot. Met name bij supermarkten zijn de verschillen opvallend. Bij minderjarige meisjes werd in 91,9 procent van de gevallen om een identiteitsbewijs gevraagd, tegenover 65,8 procent bij minderjarige jongens. Ook het nalevingscijfer ligt bij meisjes aanzienlijk hoger dan bij jongens (85,6% versus 49,5%). Bij horecagelegenheden, sportkantines, cafetaria's en slijterijen zijn de verschillen tussen jongens en meisjes aanzienlijk beperkter.

3.5 Leeftijdscontroles en hulpmiddelen

Naast het uiteindelijke nalevingscijfer is onderzocht welke controles verkopers uitvoeren om de leeftijd van jongeren vast te stellen. Hierbij is gekeken naar leeftijdsvragen, identiteitscontroles en het gebruik van hulpmiddelen.

Tabel 3.9 Leeftijdscontroles en hulpmiddelen totaal

Onderdeel	Aantal	Percentage
Leeftijd gevraagd	117	11,8%
ID gevraagd	479	48,5%
Hulpmiddel gebruikt	143	14,5%

Figuur 3.9 geeft de toegepaste controles en hulpmiddelen grafisch weer.

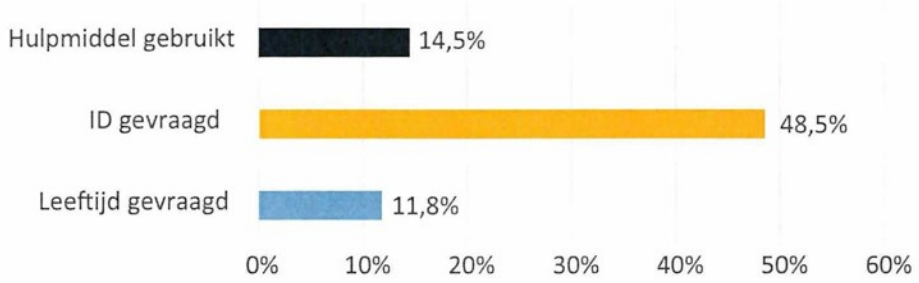

Bij 117 van de 988 aankooppogingen (11,8%) werd gevraagd naar de leeftijd van de minderjarige koper. Bij 479 aankooppogingen (48,5%) werd gevraagd naar een identiteitsbewijs. Daarnaast werd bij 143 aankooppogingen (14,5%) zichtbaar gebruikgemaakt van een hulpmiddel om de leeftijd te controleren.

Identiteitscontrole is daarmee de meest toegepaste interventie.

Tabel 3.10 Leeftijdscontroles en hulpmiddelen per verkooptype

Verkooptype	Leeftijd gevraagd	ID gevraagd	Hulpmiddel gebruikt	Naleving
Cafetaria's	22,8%	42,2%	8,3%	28,3%
Horecagelegenheden	8,6%	39,7%	4,0%	36,8%
Sportkantines	14,1%	32,3%	7,6%	32,8%
Supermarkten	6,3%	78,8%	33,3%	67,6%
Slijterijen	9,3%	51,2%	31,4%	48,8%
Totaal	**11,8%**	**48,5%**	**14,5%**	**42,4%**

Figuur 3.10 geeft de toegepaste controles en hulpmiddelen per verkooptype grafisch weer.

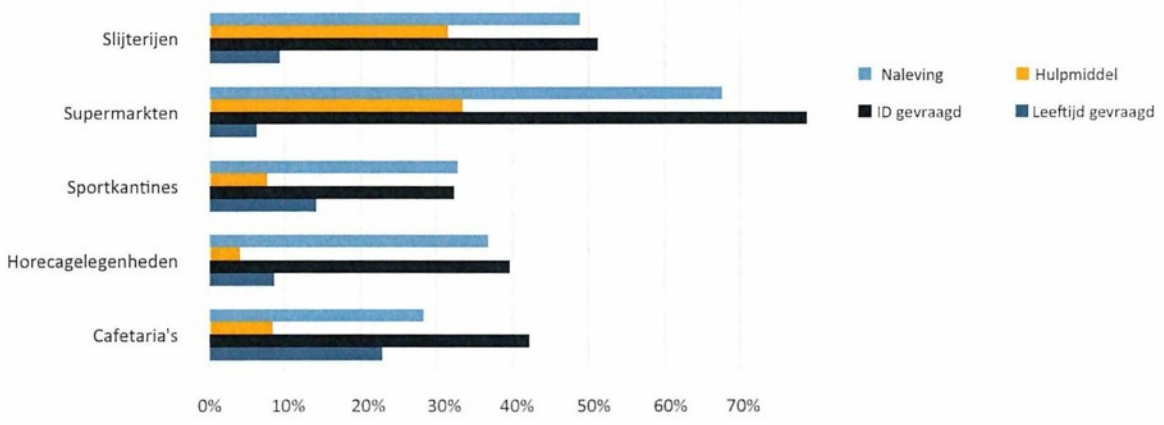

Tabel 3.7 Vergelijking nalevingscijfers Zuid-Limburg 2026 en landelijk onderzoek 2024

Verkooptype	Naleving
Landelijk onderzoek 2024 (alternatief gewogen)	32,9%
Zuid-Limburg 2026	42,4%

Figuur 3.7 geeft de vergelijking tussen Zuid-Limburg en het landelijke onderzoek grafisch weer.

Het nalevingscijfer in Zuid-Limburg bedraagt 42,4 procent. Daarmee ligt de naleving 9,5 procentpunt hoger dan het alternatieve gewogen landelijke nalevingscijfer van 32,9 procent.

In het nalevingsonderzoek van 2023 lag het regionale nalevingscijfer nog onder het destijds beschikbare landelijke gemiddelde. De resultaten van 2026 laten zien dat dit beeld is veranderd en dat Zuid-Limburg inmiddels boven het landelijke gemiddelde presteert.

Tabel 3.8 Vergelijking nalevingscijfers per verkooptype

Verkooptype	Landelijk 2024	Zuid-Limburg 2026
Supermarkten	58,9%	67,6%
Slijterijen	62,3%	48,8%
Cafetaria's	23,0%	28,3%
Horecagelegenheden	25,5%	36,8%
Sportkantines	22,4%	32,8%

Figuur 3.8 geeft de vergelijking per verkooptype grafisch weer.

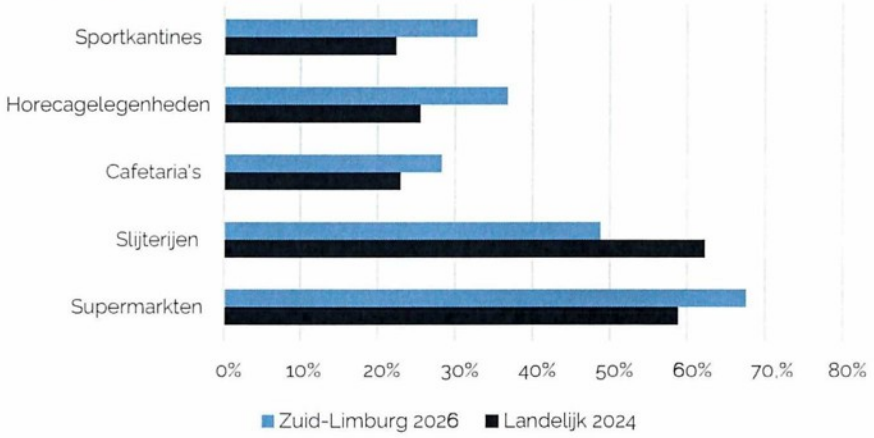

Bij vier van de vijf onderzochte verkooptypen ligt het nalevingscijfer in Zuid-Limburg hoger dan het landelijke gemiddelde. De grootste verschillen worden gevonden bij horecagelegenheden en sportkantines. Ook supermarkten en cafetaria's laten een hoger nalevingsniveau zien dan landelijk.

Alleen bij slijterijen ligt het nalevingscijfer in Zuid-Limburg onder het landelijke gemiddelde.

Ontwikkeling per verkooptype

Naast de ontwikkeling van het totale nalevingscijfer is gekeken naar de ontwikkeling binnen de afzonderlijke verkooptypen.

Tabel 3.6 Ontwikkeling nalevingscijfers per verkooptype 2015-2026

Verkooptype	2015	2018	2023	2026
Supermarkten	56,0%	50,0%	60,1%	67,6%
Slijterijen	26,0%	56,0%	50,0%	48,8%
Cafetaria's	7,0%	16,0%	31,1%	28,3%
Horecagelegenheden	6,0%	25,0%	21,2%	36,8%
Sportkantines	14,0%	20,0%	14,5%	32,8%
Totaal	**21,6%**	**31,0%**	**33,2%**	**42,4%**

Figuur 3.6 geeft de ontwikkeling van de nalevingscijfers per verkooptype grafisch weer.

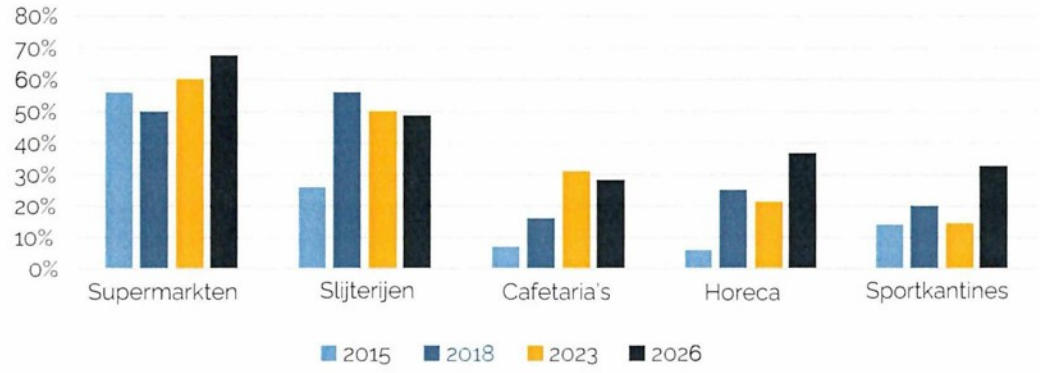

3.4 Vergelijking met landelijke cijfers

Om de resultaten van het nalevingsonderzoek Zuid-Limburg 2026 in perspectief te plaatsen, zijn deze vergeleken met de resultaten van het meest recente landelijke nalevingsonderzoek uit 2024.

Het landelijke nalevingsonderzoek omvat naast supermarkten, slijterijen, cafetaria's, horecagelegenheden en sportkantines ook andere verkoopkanalen, zoals avondwinkels, warenhuizen en diverse thuisbezorgkanalen. Hierdoor is het landelijke totaalcijfer niet zonder meer vergelijkbaar met de resultaten van het regionale nalevingsonderzoek.

Om een beter vergelijkingspunt te creëren is daarom een alternatief gewogen landelijk nalevingscijfer berekend. Hierbij zijn de landelijke nalevingscijfers beperkt tot de verkooptypes die in het rapport van Zuid-Limburg worden bekeken. Het aldus berekende landelijke referentiecijfer bedraagt 32,9 procent.

Tabel 3.4 Naleving per subregio in Zuid-Limburg 2026

Subregio	Aankooppogingen	ID gevraagd	Verkoop geweigerd	Naleving
Maastricht-Heuvelland	372	147	121	32,5%
Parkstad	400	226	203	50,7%
Westelijke Mijnstreek	216	104	94	43,5%
Totaal Zuid-Limburg	**988**	**479**	**419**	**42,4%**

Figuur 3.4 geeft de nalevingscijfers per subregio grafisch weer.

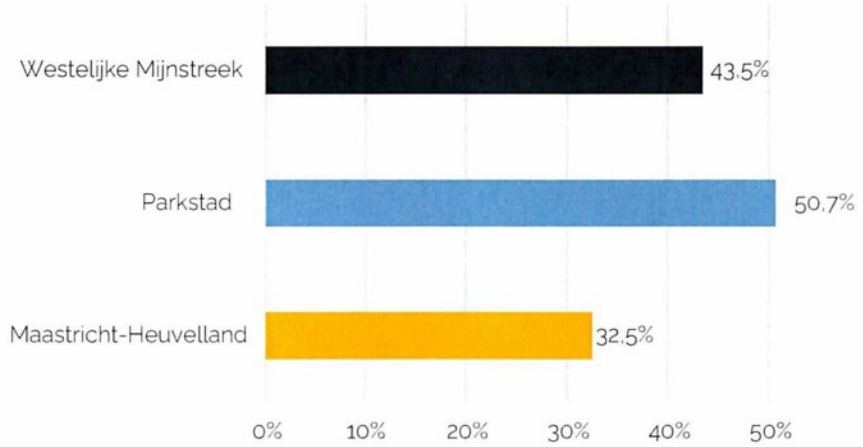

3.3 Ontwikkeling nalevingscijfers

Om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de naleving van de leeftijdsgrens bij alcoholverkoop zijn de resultaten van het nalevingsonderzoek 2026 vergeleken met de resultaten van eerdere onderzoeken die in Zuid-Limburg zijn uitgevoerd.

Tabel 3.5 Ontwikkeling nalevingscijfers Zuid-Limburg 2015-2026

Jaar	Naleving
2015	21,6%
2018	31,0%
2023	33,2%
2026	42,4%

Figuur 3.5 geeft de ontwikkeling van het nalevingscijfer tussen 2015 en 2026 grafisch weer.

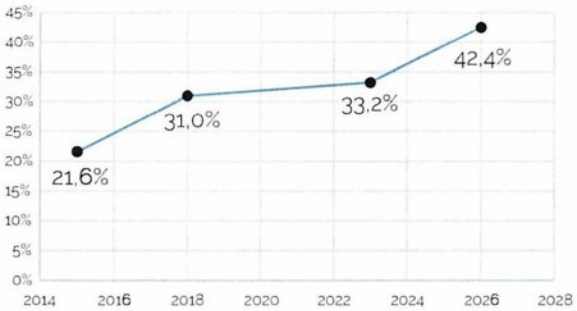

Uit de resultaten blijkt dat de naleving van de leeftijdsgrens bij alcoholverkoop in Zuid-Limburg sinds 2015 een stijgende lijn laat zien. Het nalevingscijfer steeg van 21,6 procent in 2015 naar 31,0 procent in 2018 en 33,2 procent in 2023. In 2026 bedraagt het nalevingscijfer 42,4 procent, het hoogste niveau sinds de start van de regionale nalevingsonderzoeken.

3.2 Naleving per gemeente en subregio

In deze paragraaf wordt ingegaan op de naleving van de leeftijdsgrens per gemeente en subregio. Naast het nalevingscijfer wordt ook gekeken naar de mate waarin verkopers hebben gevraagd naar een identiteitsbewijs. Het aantal aankooppogingen verschilt per gemeente en is afgestemd op het aantal alcoholverkooppunten en de aanwezige verkooptypen binnen de betreffende gemeente.

Tabel 3.3 Naleving per gemeente in Zuid-Limburg 2026

	Aankooppogingen	ID gevraagd %	Naleving %
Beek	26	38,5%	34,6%
Beekdaelen	50	30,0%	52,0%
Brunssum	48	75,0%	60,4%
Eijsden-Margraten	40	50,0%	45,0%
Gulpen-Wittem	38	18,4%	18,4%
Heerlen	126	70,6%	56,3%
Kerkrade	88	50,0%	44,3%
Landgraaf	48	52,1%	45,8%
Maastricht	180	35,0%	27,8%
Meerssen	40	50,0%	45,0%
Simpelveld	18	44,4%	38,9%
Sittard-Geleen	150	52,0%	46,7%
Stein	40	40,0%	37,5%
Vaals	22	27,3%	18,2%
Valkenburg aan de Geul	52	61,5%	46,2%
Voerendaal	22	45,5%	45,5%

Figuur 3.3 geeft de nalevingscijfers per gemeente grafisch weer.

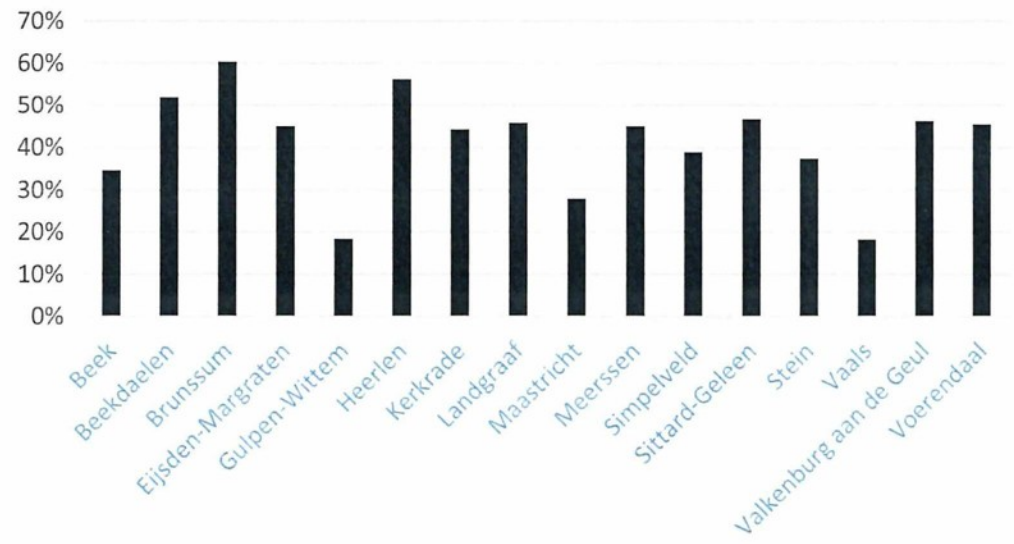

De naleving van de leeftijdsgrens verschilt tussen de Zuid-Limburgse gemeenten. De hoogste nalevingscijfers worden gevonden in Brunssum (60,4%), Heerlen (56,3%) en Beekdaelen (52,0%). Relatief lagere nalevingscijfers worden aangetroffen in Maastricht (27,8%), Gulpen-Wittem (18,4%) en Vaals (18,2%).

Ook in de mate waarin verkopers vragen naar een identiteitsbewijs zijn verschillen zichtbaar.

Naleving naar geslacht

Naast verschillen tussen verkooptypen is ook gekeken naar verschillen tussen aankooppogingen uitgevoerd door minderjarige jongens en minderjarige meisjes.

Tabel 3.2 Naleving naar geslacht

Geslacht	Aankooppogingen	Verkoop geweigerd	Naleving
Jongens	494	190	38,5%
Meisjes	494	229	46,4%

Figuur 3.2 geeft de nalevingscijfers naar geslacht grafisch weer.

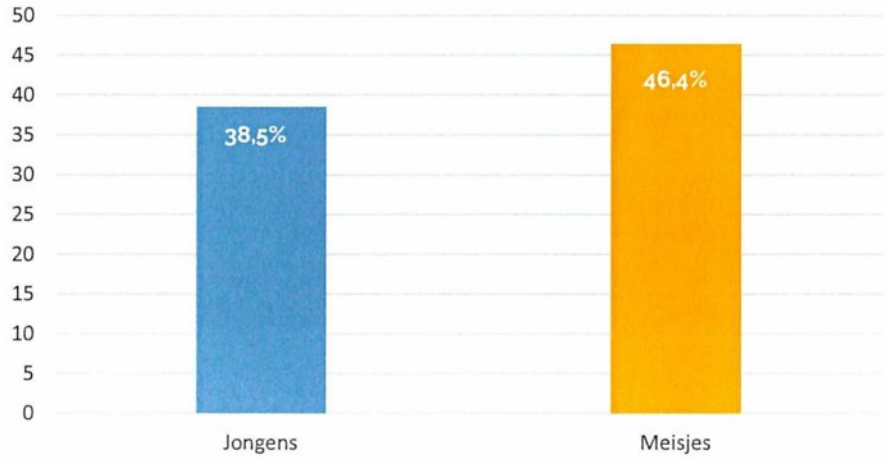

Bij aankooppogingen uitgevoerd door minderjarige meisjes werd vaker de verkoop van alcohol geweigerd dan bij aankooppogingen uitgevoerd door minderjarige jongens. Het nalevingscijfer bedraagt 46,4 procent voor meisjes tegenover 38,5 procent voor jongens.

3. RESULTATEN

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het nalevingsonderzoek jeugd en alcohol Zuid-Limburg 2026 beschreven. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de naleving per verkooptype, de verschillen tussen gemeenten en subregio's, de ontwikkeling van de naleving ten opzichte van eerdere onderzoeken, de vergelijking met landelijke cijfers en de toepassing van leeftijdscontroles en hulpmiddelen.

3.1 Naleving per verkooptype

Om inzicht te krijgen in de naleving van de leeftijdsgrens is onderzocht in hoeverre de verkoop van alcohol werd geweigerd aan minderjarige kopers binnen de verschillende verkooptypen. In totaal zijn 988 aankooppogingen uitgevoerd bij 494 alcoholverkooppunten in Zuid-Limburg. Bij 419 van de 988 aankooppogingen werd de verkoop van alcohol geweigerd. Het totale nalevingscijfer bedraagt daarmee 42,4 procent.

Tabel 3.1 Naleving per verkooptype in Zuid-Limburg 2026

	Aankooppogingen	Verkoop geweigerd	Naleving
Cafetaria's	180	51	28,3%
Horecagelegenheden	302	111	36,8%
Sportkantines	198	65	32,8%
Supermarkten	222	150	67,6%
Slijterijen	86	42	48,8%
Totaal	**988**	**419**	**42,4%**

Figuur 3.1 geeft de nalevingscijfers per verkooptype grafisch weer

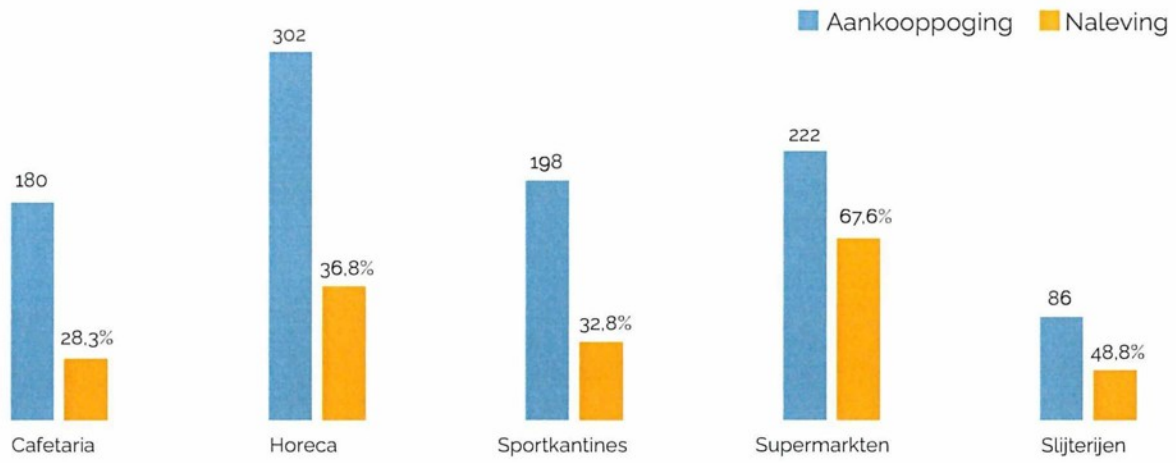

De naleving van de leeftijdsgrens verschilt tussen de onderzochte verkooptypen. Het hoogste nalevingscijfer wordt aangetroffen bij supermarkten (67,6%). Ook slijterijen laten met 48,8 procent een relatief hoog nalevingscijfer zien. Horecagelegenheden (36,8%) en sportkantines (32,8%) nemen een middenpositie in. Het laagste nalevingscijfer wordt gevonden bij cafetaria's (28,3%).

Gedurende het onderzoek werden de minderjarige kopers begeleid door auditoren. Waar nodig boden de auditoren ondersteuning en nazorg naar aanleiding van ervaringen tijdens de uitvoering van het onderzoek.

De minderjarige kopers waren niet structureel gekoppeld aan één controleteam, maar werden gedurende het onderzoek flexibel ingezet. Hierdoor kon de beschikbare capaciteit optimaal worden benut en bleef de uitvoering van het onderzoek flexibel en efficiënt. Daarnaast droeg deze werkwijze eraan bij dat de mogelijke invloed van individuele kenmerken van de minderjarige kopers (zoals uiterlijk, uitstraling en persoonlijkheid) op de onderzoeksresultaten zoveel mogelijk werd beperkt.

2.4 Steekproef

De zestien Zuid-Limburgse gemeenten hebben een overzicht aangeleverd van alcoholverkooppunten binnen hun gemeente. Op basis hiervan is een steekproef samengesteld die een representatief beeld geeft van de verschillende typen alcoholverkooppunten binnen de regio. De steekproef omvatte cafetaria's, horecagelegenheden, sportkantines, supermarkten en slijterijen.

Tijdens de uitvoering van het onderzoek bleek dat een aantal vooraf geselecteerde locaties permanent gesloten was, tijdelijk niet toegankelijk was of niet langer voldeed aan de selectiecriteria. In deze gevallen zijn meestal vervangende locaties geselecteerd binnen hetzelfde verkooptype. Hierdoor bleef de representativiteit van de steekproef behouden.

De verdeling van de aankooppogingen over de verschillende verkooptypen is weergegeven in tabel 2.1.

Tabel 2.1 Verdeling aankooppogingen per verkooptype

Verkooptype	Aantal aankooppogingen
Cafetaria	180
Horecagelegenheid	302
Sportkantine	198
Supermarkt	222
Slijterij	86
Totaal	**988**

2.5 Aankondiging onderzoek

Voorafgaand aan de start van het nalevingsonderzoek zijn alcoholverstrekkers binnen Zuid-Limburg schriftelijk geïnformeerd over het onderzoek. In de brief werd aangekondigd dat gedurende de onderzoeksperiode controles konden plaatsvinden naar de naleving van de leeftijdsgrens van 18 jaar voor de verkoop van alcoholhoudende drank. De informatiebrief is opgenomen in bijlage 1.

Met deze aankondiging werd beoogd alcoholverstrekkers bewust te maken van hun verantwoordelijkheid bij de naleving van de wettelijke leeftijdsgrens en aandacht te vragen voor een zorgvuldige leeftijdscontrole. Daarnaast kan de aankondigingsbrief worden beschouwd als een aanvullende interventie, doordat de naleving van de leeftijdsgrens voorafgaand aan het onderzoek nadrukkelijk onder de aandacht werd gebracht van alcoholverstrekkers.

2.6 Dataverzameling

Tijdens iedere aankooppoging registreerden de auditoren de bevindingen op een gestandaardiseerd registratieformulier. Daarbij werd vastgelegd of naar de leeftijd van de koper werd gevraagd, of een identiteitsbewijs werd gecontroleerd, of hulpmiddelen werden gebruikt bij de leeftijdscontrole (zoals kassasystemen met leeftijdswaarschuwingen, automatische leeftijdsberekeningen op basis van de geboortedatum, identiteitsbewijsscanners en leeftijdskalenders) en of de verkoop van alcohol werd toegestaan of geweigerd. Daarnaast werden eventuele bijzonderheden tijdens het verkoopmoment geregistreerd.

Na afronding van het veldwerk zijn de verzamelde gegevens geanalyseerd. Op basis hiervan zijn de nalevingspercentages berekend voor de regio als geheel en voor de afzonderlijke typen alcoholverkooppunten. Daarnaast is onderzocht of verschillen bestaan tussen aankooppogingen uitgevoerd door minderjarige jongens en minderjarige meisjes.

2. METHODE

2.1 Onderzoeksmethode

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de leeftijdsgrens van 18 jaar voor de verkoop van alcoholhoudende drank. Door periodiek een nalevingsonderzoek uit te voeren ontstaat inzicht in de mate waarin alcoholverstrekkers deze wettelijke verplichting naleven.

Voor het onderzoek is gebruikgemaakt van de testkopermethode. Bij deze methode proberen minderjarige kopers alcoholhoudende drank te kopen bij alcoholverkooppunten. Hiermee wordt vastgesteld of verkopers de leeftijd van de koper controleren en de verkoop weigeren wanneer de koper jonger is dan 18 jaar. Deze methode wordt landelijk toegepast en wordt beschouwd als een betrouwbare en valide manier om de naleving van leeftijdsgrenzen te meten.

Het nalevingsonderzoek is uitgevoerd van 17 februari tot en met 3 mei 2026 in de zestien Zuid-Limburgse gemeenten.

2.2 Werkwijze aankooppogingen

Voorafgaand aan iedere controledag ontvingen de betrokkenen een briefing over de werkwijze, planning en aandachtspunten van het onderzoek. Tijdens iedere aankooppoging probeerde de minderjarige koper zelfstandig alcoholhoudende drank aan te schaffen. Wanneer naar de leeftijd werd gevraagd, gaf de minderjarige koper aan 18 jaar te zijn. Indien vervolgens om een legitimatiebewijs werd gevraagd, werd dit getoond.

De testkopers werden gedurende het onderzoek begeleid door auditoren. De auditoren waren verantwoordelijk voor de begeleiding van de minderjarige kopers, het vervoer naar de onderzoekslocaties, het registreren van de onderzoeksresultaten en het bewaken van een zorgvuldige uitvoering van het onderzoek.

Afhankelijk van het type verkooppunt ontvingen de minderjarige kopers een gesloten verpakking alcoholhoudende drank (bijvoorbeeld een fles of blikje) of een geopend drankje dat door het desbetreffende verkooppunt geacht werd om ter plekke geconsumeerd te worden. In het ene geval werd de alcoholhoudende drank direct na afloop van de aankooppoging overhandigd aan de auditor en in het andere geval werd het achtergelaten op de locatie. De alcoholhoudende drank werd nooit geconsumeerd door de minderjarige kopers.

Alle verkooppunten werden tweemaal bezocht: eenmaal door een minderjarige jongen en eenmaal door een minderjarig meisje. Op deze wijze kon worden onderzocht of verschillen bestaan in de naleving op basis van het geslacht van de minderjarige koper.

Bij horecagelegenheden en sportkantines vonden de bezoeken plaats in tweetallen, bestaande uit een minderjarige jongen en een minderjarig meisje. Beide minderjarigen bestelden gelijktijdig een alcoholhoudende drank, waarna werd geobserveerd of de verstrekker de leeftijd controleerde en alcohol verstrekte. De bestellingen werden gezamenlijk door één van de minderjarigen afgerekend. Deze werkwijze droeg bij aan een natuurlijke onderzoekssituatie en aan een veilige uitvoering van het onderzoek.

2.3 Selectie en inzet van minderjarige kopers

Voor de uitvoering van het onderzoek is samengewerkt met een onderwijsinstelling binnen het middelbaar beroepsonderwijs. De minderjarige kopers waren 16- en 17-jarige studenten die een opleiding volgen in de richting van handhaving, toezicht en veiligheid. Door deelname aan het onderzoek konden zij praktijkervaring opdoen binnen het toezichtsdomein. Daarnaast ontvingen de deelnemende studenten een financiële vergoeding voor hun inzet tijdens het onderzoek.

Om de voortgang van het beleid te volgen zijn binnen het beleidsplan verschillende KPI's vastgesteld op het gebied van alcoholgebruik, roken en vapen en drugsgebruik onder jongeren. De ontwikkeling van deze indicatoren wordt gevolgd aan de hand van de periodieke gezondheidsmonitor van de GGD Zuid-Limburg. Het nalevingsonderzoek levert hierbij aanvullende informatie over de beschikbaarheid van alcohol voor minderjarigen en de naleving van de wettelijke leeftijdsgrens door alcoholverstrekkers.

Om de hoofdambitie te bereiken is gekozen voor een integrale aanpak die is opgebouwd aan de hand van vier pijlers: voorlichting en educatie, signalering en ondersteuning, sociale en fysieke omgeving alsmede regelgeving en handhaving.

Het nalevingsonderzoek levert inzicht in de mate waarin alcoholverstrekkers zich houden aan de wettelijke leeftijdsgrens en ondersteunt gemeenten bij het monitoren van de effectiviteit van het gevoerde preventie- en handhavingsbeleid. De resultaten kunnen worden gebruikt om toezicht, handhaving en preventieve maatregelen verder te ontwikkelen en waar nodig bij te sturen.

Bij de uitvoering van het beleid werken de Zuid-Limburgse gemeenten samen met verschillende regionale partners, waaronder de GGD Zuid-Limburg, Mondriaan, Halt en andere organisaties die betrokken zijn bij preventie, gezondheid, toezicht en handhaving.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de onderzoeksopzet en methodiek van het nalevingsonderzoek nader toegelicht. Hoofdstuk 3 beschrijft de resultaten van het onderzoek en geeft antwoord op de vraag in hoeverre alcoholverstrekkers in Zuid-Limburg de wettelijke leeftijdsgrens van 18 jaar voor de verkoop van alcoholhoudende drank naleven.

In hoofdstuk 4 worden de belangrijkste conclusies van het onderzoek gepresenteerd. Hoofdstuk 5 bevat een beschouwing van de resultaten en bespreekt aandachtspunten en observaties die uit het onderzoek naar voren komen. In hoofdstuk 6 worden aanbevelingen geformuleerd.

De rapportage wordt afgesloten met een overzicht van de geraadpleegde bronnen en de bijlagen.

Tabel 1.1 Verdeling van de gecontroleerde verkooppunten naar verkooptype in Zuid-Limburg

Verkooptype	Aantal	Percentage
Cafetaria's	90	18,2%
Horecagelegenheden	151	30,6%
Sportkantines	99	20,0%
Supermarkten	111	22,5%
Slijterijen	43	8,7%
Totaal	494	100,0%

Figuur 1.1 Verdeling van de gecontroleerde verkooppunten naar verkooptype in Zuid-Limburg

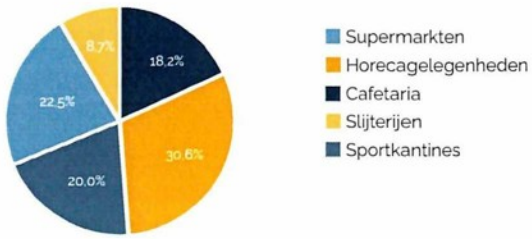

De gerealiseerde verdeling van de gecontroleerde verkooppunten sluit nauw aan bij de vooraf nagestreefde verdeling, waardoor sprake is van een representatieve spreiding van de verschillende typen alcoholverstrekkers binnen het onderzoek.

1.3 Onderzoeksopzet en onderzoeksvragen

De onderzoeksopzet blijft grotendeels gelijk aan de eerder uitgevoerde nalevingsonderzoeken in Zuid-Limburg. De onderzoeksopzet sluit aan bij de methodiek die is toegepast in het Nalevingsonderzoek 3.0 Jeugd en Alcohol (2023). Ook de indeling van de verkooppunten is nagenoeg gelijk gebleven aan de voorgaande onderzoeken. Hierdoor zijn de resultaten goed vergelijkbaar met eerdere metingen. Dit geldt eveneens voor de onderzoeksvragen. Het onderzoek geeft antwoord op de volgende hoofdvraag en subvragen:

Hoofdvraag
Hoeveel alcoholverkooppunten in Zuid-Limburg houden zich aan de wettelijke leeftijdsgrens van 18 jaar voor de verkoop van alcoholhoudende drank aan jongeren?

Subvragen
1. In hoeverre wordt de leeftijdsgrens van 18 jaar bij de verkoop van alcoholhoudende dranken in Zuid-Limburg nageleefd in de supermarkten, slijterijen, cafetaria's, horeca en sportkantines?
2. In hoeverre verschilt de naleving per gemeente en per subregio?
3. In hoeverre is de naleving in Zuid-Limburg per type verkooppunt in 2026 gestegen of gedaald ten opzichte van de nalevingsonderzoeken uit 2023, 2018 en 2015?
4. In hoeverre verschilt de naleving per type verkooppunt in 2026 ten opzichte van de meest recente landelijke nalevingscijfers?
5. Welke interventies en ondersteunende systemen gebruiken verkopers in de sector om correcte naleving te stimuleren?
6. In hoeverre resulteren de gebruikte interventies en systemen in correcte naleving?
7. In hoeverre bestaan verschillen in naleving en toegepaste interventies tussen aankooppogingen uitgevoerd door een minderjarige jongen en een minderjarig meisje per type verkooppunt?

1.4 Beleidsmatige context

Het Nalevingsonderzoek 2026 wordt uitgevoerd binnen de kaders van het Zuid-Limburgs beleidsplan Preventie en Handhaving Jeugd & Middelen 2025–2028. Met dit beleidsplan bouwen de zestien Zuid-Limburgse gemeenten voort op de ervaringen en resultaten uit voorgaande beleidsperioden. Daarbij wordt uitgegaan van het uitgangspunt dat het veranderen van normen en gedrag rondom middelengebruik een langdurige en integrale aanpak vereist, waarbij domeinoverstijgend wordt samengewerkt.

De hoofdambitie van het beleidsplan is het middelengebruik onder jongeren onder de 18 jaar zo lang mogelijk te voorkomen en overmatig middelengebruik onder jongeren te beperken. Om deze ambitie te realiseren streven de gemeenten ernaar dat in de periode 2025–2028 een positieve trend zichtbaar wordt in de vorm van een daling van het middelengebruik onder jongeren. De ontwikkeling hiervan wordt gemonitord aan de hand van de Gezondheidsmonitor van de GGD Zuid-Limburg.

1. INLEIDING

1.1 Achtergrond

Sinds 1 januari 2014 geldt in Nederland een leeftijdsgrens van 18 jaar voor de verkoop van alcoholhoudende drank. In de Alcoholwet is vastgelegd dat alcoholverstrekkers geen alcohol mogen verkopen aan personen jonger dan 18 jaar. Daarnaast zijn zij verplicht de leeftijd van de koper vast te stellen wanneer niet onmiskenbaar is dat deze 18 jaar of ouder is. In de praktijk wordt hiervoor veelal de 25-jaarsgrens gehanteerd, waarbij aan personen die jonger lijken dan 25 jaar om een geldig identiteitsbewijs wordt gevraagd.

Het voorkomen van alcoholgebruik onder minderjarigen draagt bij aan het beschermen van de gezondheid en ontwikkeling van jongeren en vormt daarom een belangrijk doel van de Alcoholwet. Nalevingsonderzoeken bieden inzicht in de mate waarin alcoholverstrekkers zich houden aan de wettelijke regels rondom de verkoop van alcohol aan minderjarigen. De resultaten ondersteunen gemeenten bij het ontwikkelen van beleid en het uitvoeren van toezicht en handhaving.

1.2 Aanleiding

De zestien Zuid-Limburgse gemeenten hebben de wens uitgesproken om opnieuw een onderzoek te laten uitvoeren naar de naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop. Het doel van dit onderzoek is om inzicht te verkrijgen in hoeverre alcoholverstrekkers zich houden aan de wettelijke leeftijdsgrens van 18 jaar en om ontwikkelingen ten opzichte van eerdere metingen zichtbaar te maken.

In Zuid-Limburg zijn eerder regionale nalevingsonderzoeken uitgevoerd in 2015 en 2018 door de Universiteit Twente in samenwerking met het Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid STAP. In 2023 heeft SPOT-NINE het Nalevingsonderzoek 3.0 Jeugd en Alcohol uitgevoerd in opdracht van de Zuid-Limburgse gemeenten. Daarbij zijn 988 aankooppogingen verricht door minderjarige kopers bij verschillende typen alcoholverstrekkers (supermarkten, slijterijen, cafetaria's, horecagelegenheden en sportkantines) verspreid over de regio.

In 2026 heeft SPOT-NINE opnieuw een regionaal nalevingsonderzoek uitgevoerd voor de Zuid-Limburgse gemeenten. Voor de uitvoering van het onderzoek is samengewerkt met studenten uit het middelbaar beroepsonderwijs. In totaal zijn 988 aankooppogingen uitgevoerd door minderjarige kopers bij alcoholverstrekkers verspreid over de regio Zuid-Limburg. Hiermee wordt vervolg gegeven aan de eerdere regionale nalevingsonderzoeken van 2015, 2018 en 2023.

Voor de uitvoering van het nalevingsonderzoek jeugd en alcohol Zuid-Limburg 2026 is een overeenkomstige onderzoeksopzet gebruikt als bij de eerdere uitgevoerde onderzoeken. Hierdoor zijn de resultaten goed vergelijkbaar met de metingen uit 2015, 2018 en 2023.

Het onderzoek is uitgevoerd binnen de Zuid-Limburgse subregio's Maastricht-Heuvelland, Parkstad en de Westelijke Mijnstreek. De deelnemende gemeenten hebben hiervoor een overzicht aangeleverd van alcoholverstrekkers binnen hun desbetreffende gemeente. Op basis van deze gegevens is een steekproef samengesteld van verkooppunten verspreid over de regio. Bij deze verkooppunten zijn aankooppogingen uitgevoerd door minderjarige kopers van 16 en 17 jaar om vast te stellen in hoeverre de leeftijdsgrens van 18 jaar wordt nageleefd.

De steekproef is samengesteld op basis van de verdeling van alcoholverstrekkers binnen Zuid-Limburg. Hierbij is gestreefd naar een representatieve verdeling van de verschillende typen verkooppunten binnen de regio. In totaal zijn 494 verkooppunten bezocht. Iedere locatie werd eenmaal bezocht door een minderjarige jongen en eenmaal door een minderjarig meisje, waardoor in totaal 988 aankooppogingen werden uitgevoerd.

Supermarkten laten het hoogste nalevingscijfer zien. Cafetaria's laten het laagste nalevingscijfer zien. Sportkantines laten ten opzichte van 2023 één van de grootste verbeteringen zien. Het nalevingscijfer stijgt van 14,5 procent in 2023 naar 32,8 procent in 2026.

Gemeenten en subregio's

De naleving verschilt niet alleen tussen verkooptypen, maar ook tussen gemeenten en subregio's. Dankzij deelname van alle zestien Zuid-Limburgse gemeenten kon een volledig regionaal beeld van de naleving worden opgesteld. De resultaten laten zien dat de naleving van de leeftijdsgrens niet overal binnen Zuid-Limburg gelijk is ontwikkeld.

Vergelijking met landelijke cijfers

Het regionale nalevingscijfer van 42,4 procent ligt boven het alternatieve gewogen landelijke nalevingscijfer van 32,9 procent. Daarnaast ligt het nalevingscijfer in Zuid-Limburg bij vier van de vijf onderzochte verkooptypen boven het landelijke gemiddelde.

Leeftijdscontroles en hulpmiddelen

Uit de resultaten blijkt dat verkooptypen waar vaker om een identiteitsbewijs wordt gevraagd, over het algemeen ook hogere nalevingscijfers laten zien. Daarnaast wordt bij supermarkten en slijterijen relatief vaak gebruikgemaakt van hulpmiddelen die de leeftijd automatisch berekenen. Deze verkooptypen laten tevens de hoogste nalevingscijfers zien. Hoewel op basis van dit onderzoek geen uitspraken kunnen worden gedaan over oorzaak-gevolgrelaties, wijzen de resultaten erop dat identiteitscontroles en ondersteunende hulpmiddelen mogelijk bijdragen aan een betere naleving van de leeftijdsgrens.

Aanbevelingen

De resultaten bieden aanknopingspunten voor verdere versterking van preventie, toezicht en handhaving binnen de regio. Daarnaast benadrukken de uitkomsten het belang van een uniforme regionale aanpak en de voortzetting van de samenwerking tussen gemeenten en onderwijsinstellingen. De concrete aanbevelingen zijn opgenomen in hoofdstuk 6.

MANAGEMENTSAMENVATTING

In opdracht van de zestien Zuid-Limburgse gemeenten is in 2026 een regionaal nalevingsonderzoek uitgevoerd naar de naleving van de wettelijke leeftijdsgrens van 18 jaar voor de verkoop van alcoholhoudende drank. Het onderzoek maakt onderdeel uit van het Regionale Preventie- en Handhavingsplan Jeugd & Middelen Zuid-Limburg 2025-2028 en heeft als doel inzicht te verkrijgen in de naleving van de wettelijke leeftijdsgrens voor de verkoop van alcoholhoudende drank, zodat gemeenten gericht kunnen bijdragen aan het terugdringen van alcoholgebruik onder jongeren.

Tussen 17 februari en 3 mei 2026 zijn in totaal 988 aankooppogingen uitgevoerd bij 494 alcoholverkooppunten verspreid over de zestien Zuid-Limburgse gemeenten. De aankooppogingen werden verricht door 16- en 17-jarige minderjarige kopers. Iedere locatie werd eenmaal bezocht door een minderjarige jongen en eenmaal door een minderjarig meisje. Hierdoor konden eventuele verschillen tussen jongens en meisjes worden onderzocht en kon een representatief regionaal beeld van de naleving worden verkregen. Onderzocht zijn supermarkten, slijterijen, cafetaria's, horecagelegenheden en sportkantines.

Beschouwing

Voorafgaand aan het onderzoek zijn alcoholverstrekkers schriftelijk geïnformeerd dat gedurende de onderzoeksperiode controles konden plaatsvinden. Ondanks deze aankondiging werd bij meer dan de helft van de aankooppogingen alcohol verkocht aan minderjarigen. Hoewel geen uitspraken kunnen worden gedaan over het effect van de aankondiging, laten de resultaten zien dat de naleving van de leeftijdsgrens nog altijd onvoldoende is.

Belangrijkste resultaten

Het nalevingscijfer voor de verkoop van alcoholhoudende drank aan minderjarigen bedraagt in 2026 42,4 procent. Dit betekent dat bij 419 van de 988 aankooppogingen de verkoop van alcohol werd geweigerd. Daarmee wordt het hoogste nalevingscijfer bereikt sinds de start van de regionale nalevingsonderzoeken in Zuid-Limburg.

Ontwikkeling naleving Zuid-Limburg

2015	2018	2023	2026
21,6%	31,0%	33,2%	42,4%

Ten opzichte van het voorgaande onderzoek uit 2023 is het nalevingscijfer met 9,2 procentpunt gestegen. Ondanks deze positieve ontwikkeling werd bij 57,6 procent van de aankooppogingen nog steeds alcohol verkocht aan minderjarige kopers.

Verschillen tussen verkooptypen

De naleving verschilt aanzienlijk tussen de onderzochte verkooptypen.

Supermarkten	67,6%
Slijterijen	48,8%
Horecagelegenheden	36,8%
Sportkantines	32,8%
Cafetaria's	28,3%

INHOUDSOPGAVE

Managementsamenvatting

1. Inleiding 6
- 1.1 Achtergrond
- 1.2 Aanleiding
- 1.3 Onderzoeksopzet en onderzoeksvragen
- 1.4 Beleidsmatige context
- 1.5 Leeswijzer

2. Methode 9
- 2.1 Onderzoeksmethode
- 2.2 Werkwijze aankooppogingen
- 2.3 Selectie en inzet van minderjarige kopers
- 2.4 Steekproef
- 2.5 Aankondiging onderzoek
- 2.6 Dataverzameling

3. Resultaten 11
- 3.1 Naleving per verkooptype
- 3.2 Naleving per gemeente en subregio
- 3.3 Ontwikkeling nalevingscijfers
- 3.4 Vergelijking met landelijke cijfers
- 3.5 Leeftijdscontroles en hulpmiddelen

4. Conclusie 19
- 4.1 Naleving leeftijdsgrens alcoholverkoop
- 4.2 Ontwikkeling ten opzichte van eerdere onderzoeken
- 4.3 Verschillen tussen verkooptypen
- 4.4 Verschillen tussen gemeenten en subregio's
- 4.5 Vergelijking met landelijke cijfers
- 4.6 Leeftijdscontroles en hulpmiddelen
- 4.7 Verschillen tussen jongens en meisjes
- 4.8 Samenvattende conclusie

5. Beschouwing 21
- 5.1 Ontwikkeling van de naleving
- 5.2 Verschillen tussen verkooptypen
- 5.3 Leeftijdscontroles, leeftijdsberekening en hulpmiddelen
- 5.4 Verschillen tussen gemeenten en subregio's
- 5.5 Interpretatie van de resultaten
- 5.6 Samenwerking met studenten
- 5.7 Signalen vanuit deelnemende studenten
- 5.8 Regionale samenwerking
- 5.9 Van monitoring naar toezicht en handhaving

6. Aanbevelingen 25
- 6.1 Preventie en bewustwording
- 6.2 Risicogestuurd toezicht en handhaving
- 6.3 Periodieke herhaling van het nalevingsonderzoek
- 6.4 Kennisdeling tussen gemeenten
- 6.5 Bevorderen van leeftijdscontroles en hulpmiddelen
- 6.6 Voortzetten van de samenwerking met onderwijsinstellingen
- 6.7 Continuïteit van onderzoeksmethodiek
- 6.8 Slotaanbeveling

Referenties 28

Bijlagen

Bijlage 1. Aankondigingsbrief nalevingsonderzoek leeftijdsgrens alcoholverkoop Zuid-Limburg 2026
Bijlage 2. Overzicht resultaten per gemeente en verkooptype
Bijlage 3. Infographic totaaloverzicht Zuid-Limburg
Bijlage 4. Infographic 16 gemeenten

© SPOT-NINE 2026

Opdrachtgever
De zestien gemeenten in Zuid-Limburg

Onderzoek en rapportage
SPOT-NINE

Auteur
Nydia Ruijpers

Juli 2026